

Biblioteca Pública i Arxiu Històric de Maó Memòria 2018

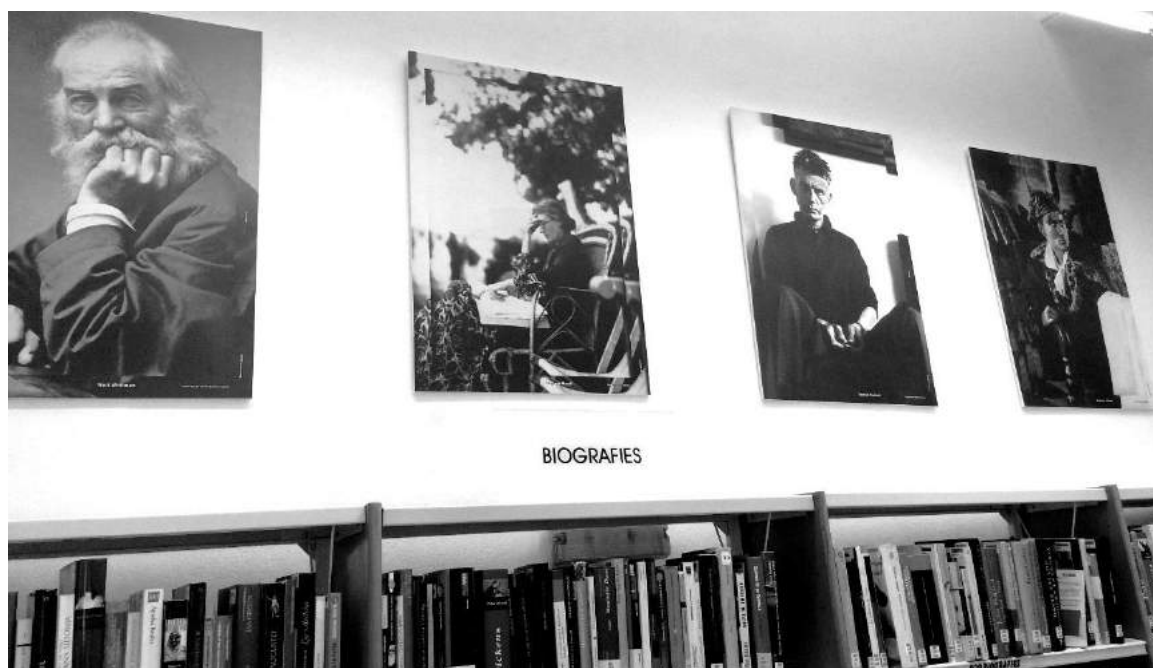

CONSELL INSULAR
DE MENORCA
DEPARTAMENT DE CULTURA I EDUCACIÓ

Biblioteca Pública i Arxiu Històric de Maó

Memòria d'activitats i programes realitzats a la Biblioteca de Maó durant el 2018

Equip Bibliotecari

Tècniques: Matilde Valero del Valle
Antònia Soler Florit (80% jornada)
Marga Moragues (20% jornada)

Auxiliars: Antònia Cardona Pons
Anna Elisabet Fernández Alemany
Isabel Negre Català
Joaquín Pons Machado

Ordenances: Catalina Tudurí Cardona
Trinidad Moll Gómez de la Tía
Virginia González-Sandoval

Director: Francesc Florit Nin

Índex

1. Presentació.....	5
2. Introducció.....	6
3. Estadístiques.....	7
4. Serveis prestats.....	8
5. Programes.....	9
6. Activitats Realitzades.....	12
7. Infraestructura i Equipament.....	20
8. Recursos humans.....	22
9. Organització interna.....	23
10. Execució del pressupost.....	24
11. Formació.....	26
12. Comunicació.....	27
13. Col·laboracions.....	27
14. Propostes.....	27
15. Conclusions.....	28
16. ANNEXOS:	30
Annex 1 Dossier de premsa	
Annex 2. Estadístiques programa Pregunti	
Annex 3. Fotografies d'activitats	
Annex 4. Enllaços d'interès	

Presentació

Aquesta memòria dóna compte dels aspectes més rellevants en la gestió i les activitats de la Biblioteca i Arxiu Històric durant el 2018. La memòria descriu els serveis prestats i ressenya les activitats realitzades, així com una valoració. Els resultats han de servir per detectar mancances, marcar prioritats i resoldre problemes en relació a la principal funció de la biblioteca que és el foment de la lectura en tots els formats i en totes les franges d'edat per un costat i esdevenir un centre de dinamització cultural i espai de relació social per l'altre.

La Biblioteca Pública de Maó depèn de la Direcció General de Cultura de la Conselleria de Transparència, Participació i Cultura del Govern Balear pel que fa a la gestió del personal que hi treballa, funcionaris de la CAIB. Pel que fa a la gestió i pressupostos depèn del Departament de Cultura del Consell Insular de Menorca atesa la transferència d'aquesta competència. I com a biblioteca pública de l'Estat participa dels programes coordinats del Ministeri de Cultura del Govern d'Espanya. D'altra banda la nostra biblioteca també col·labora amb l'Ajuntament de Maó i exerceix de biblioteca urbana de la ciutat. El nostre centre acull també l'Arxiu Històric. La biblioteca i l'arxiu són dos serveis paral·lels, que tot i tenir les seves connexions, atenen a missions, objectius i usuaris distints, per aquest motiu tornam a manifestar la necessitat de separar els dos serveis en un futur i dotar-los d'autonomia de gestió amb personal i pressupost propi cadascun.

Segons la Llei de traspàs de competències, la biblioteca hauria de ser atesa per 13 persones. Durant el 2018 hi han treballat 10, però amb períodes de manca de personal ateses les baixes i els canvis de destí. A causa de la manca de personal la biblioteca ha de recórrer a la contractació de serveis exteriors per a feines específiques que el personal adscrit no pot atendre.

La Biblioteca Pública i l'Arxiu Històric de Maó és una institució rellevant dels equipaments culturals de Menorca. La programació d'activitats i els serveis oferts durant el 2018 donen compte d'una institució dinàmica, atenta a les necessitats dels usuaris i connectada amb la rica xarxa cultural de l'illa.

2. Introducció

La Biblioteca Pública de Maó i Arxiu Històric està ubicat en una de les places cèntriques de la part antiga de la ciutat, Plaça de la Conquesta, 8. És un bell edifici de factura neoclàssica dividit en tres plantes més el soterrani. La superfície útil total és de 2500 m², gairebé la meitat dels quals es dedica a Biblioteca.

Tot i que atén la població de Maó, d'unes 30.000 persones, la Biblioteca dóna servei també a la resta de la població de l'illa. D'altra banda està consignada com a Biblioteca Insular Central per la qual cosa assumeix algunes funcions que abasten tota l'illa. Aquests fets fan que l'actual biblioteca quedi actualment mancada d'espai i personal. Igualment és

d'ús insular l'Arxiu Històric al qual consulten tots els investigadors de dins i fora de Menorca

La ciutat de Maó presenta una rica xarxa d'associacions i entitats de tot signe que la fan dinàmica i plena d'oferta formativa, cultural i esportiva. La Biblioteca estableix contacte i col·laboració amb aquestes entitats.

6

Menorca té 8 biblioteques municipals que integren la Xarxa de Biblioteques de Menorca. La Biblioteca Pública de Maó és la biblioteca de referència. El municipi també té una biblioteca privada gestionada per la Fundació Rubió i dues biblioteques més especialitzades: la de l'Ateneu de Maó i la del Museu de Menorca. Cada centre educatiu també té la seva biblioteca escolar, però en general no disposen de personal per atendre-les correctament. La relació intercanvi i cooperació entre les biblioteques públiques i les escolars és un aspecte que queda pendent de dur a terme. El Centre de formació del Professorat té una biblioteca especialitzada en pedagogia i didàctica. Cal esmentar també l'Escola Oficial d'Idiomes i les Escoles d'Adults amb les quals mantenim alguna col·laboració.

La missió bàsica de la Biblioteca és el foment de la lectura en totes les franges d'edat des de diversos formats i facilitar l'accés als productes culturals. La Biblioteca és un servei públic que garanteix a tots els ciutadans i ciutadanes i a les diferents entitats en l'àmbit local i insular l'accés lliure i gratuït a la informació, la formació i l'oci per així contribuir al desenvolupament personal i col·lectiu. Es proposa com un espai de convivència i de cohesió social. D'altra banda és la dipositària del Dipòsit Legal de Menorca i té la missió de preservar el patrimoni bibliogràfic. D'altra banda també pretén difondre i crear continguts d'interès dels usuaris; usar i actualitzar les TIC per millorar la qualitat del servei; i col·laborar amb la xarxa ciutadana, cívica i institucional.

3. Estadístiques bàsiques

Les estadístiques són recollides de forma automàtica pel sistema de gestió compartit amb les 52 Biblioteques Públiques de l'Estat i que són a disposició a la web del Ministeri a l'adreça Bibliotecas Públicas españolas en cifras

A l'annex 1 es reproduïxen les xifres de la Biblioteca Pública de Maó. Aquestes xifres es fan públiques el mes de març.

Quadre comparatiu entre la Biblioteca de Maó i les mitjanes de les Balears i les nacionals

Municipi	m ² biblioteca x 1.000 h.	Documents x habitant	Creixement de la col·lecció%	Adquisicions x 1.000 h.	índex de rotació col·lecció	Població inscrita %	Préstecs x habitant	Visites x habitant	despesa en col·lecció x	despesa corrent x habitant	Habitants x personal en ETC*
Maó	35,71	4,14	1,75	127,6	0,73	83,48	3,01	3,55	2,22	19,37	2.801
Illes Balear	24,08	1,89	3,25	84,28	0,42	28,31	0,79	1,38	0,62	4,14	5.392
Mitjana Estatal	24,08	1,89	3,25	84,28	0,42	28,31	0,79	1,38	0,62	4,14	5.392

7

Xifres bàsiques comparades 2015- 2018

ítem	2015	2016	2017	2018	%
Dies oberts al públic	285	288	282	280	
Hores setmanals obertura al públic	44	44	44	44	
Revistes nova adquisició	12	20	3	18	
Documents incorporats	2.443	2.394	3.101	3.153	
Documents sonors	331	152	256	131	
Documents audiovisuals	437	300	413	245	
Nous usuaris	976	915	896	842	

Prestataris actius	4998	5.558	4535	4.296	
Préstecs llibres	40.638	43.410	40.252	36.806	
Préstecs audiovisuals	23.856	20.885	17.879	13.593	
Autopréstecs	8025	15.862	26.926	22.857	
TOTAL DE PRÉSTECES	70.758	70.676	62.933	54.591	
Investigadors: documents consultats	1.683	2.033	1.849	1.771	
Visites a la biblioteca	115.196	112.225	121.512	102.339	
Visites concertades	33	46	59	45	
Visites pàgina web	73.099	92.428	106.668	117.619	
Sessions d'accés a Internet (MYPC)	15.664	17.324	18.238	12.284	
Consultes OPAC via web	5.687	8.716	8.797	8.047	
Activitats organitzades per la Biblioteca	33	50	68	92	
Activitats celebrades a la Biblioteca	52	44	58	44	

Continua la tendència general de davallada de préstecs, fenomen que és general a tot Espanya. Es mantenen en general els altres indicadors, tot i que hi ha un descens en alguns com les visites, els prestataris actius. l'accés a Internet, les consultes OPAC.. Augmenten les activitats organitzades per la Biblioteca i les consultes a la nostra web. També hem augmentat en noves adquisicions fruit d'haver invertit més recursos a la compra. La davallada d'autopréstec tan acusada s'explica en part perquè una de les dues màquines va quedar fora de servei durant un mes, la qual cosa va impedir fer-ne ús.

La introducció d'Internet a la vida quotidiana ha fet que el consum de productes culturals (lectures, cinema, revistes, música) es vehiculi cada vegada més per via telemàtica i minva les demandes de préstecs. Per altra banda, els usuaris cada vegada fan altres usos de la biblioteca fora del préstec com són per exemple les activitats. En paraules de l'estudi fet fa dos anys del MECD: "Aumenta la colección y el gasto para la adquisición bibliográfica en las **Bibliotecas Públicas del Estado**, pero disminuyen los usuarios activos, los visitantes y los préstamos. Este podría ser el resumen en dos líneas de las recientes estadísticas de las 53 Bibliotecas Públicas del Estado publicadas por el **Ministerio de Educación, Cultura y Deporte** y que ofrecen una amplia panorámica del estado de las Bibliotecas de Estado en España."

Amb tot podem dir que l'ús de la Biblioteca Pública de Maó manté uns índex alts en comparació a la mitjana.

4. Serveis prestats

A Menorca tot un conjunt d'entitats organitzen un ventall ampli d'activitats culturals. La biblioteca ha de trobar el seu lloc específic dins aquest conjunt d'iniciatives. Els nostres serveis són en resum els següents:

1. Consulta de documents. La biblioteca facilita l'accés a les col·leccions tant física com virtual, amb la possibilitat d'accedir a altres fons públics.
2. Servei d'informació local a usuaris, personal o via web.
3. Servei de préstec personal i autopréstec
4. Servei de préstec interbibliotecari.
5. Servei de e-biblio de lectura digital
6. Servei d'Internet.
7. Servei de wifi obert.
8. Activitats de promoció de la lectura.
9. Atenció als investigadors per a l'arxiu històric.
10. Suport a l'educació. (Programa Viu la Cultura del Govern Balear, Salut Jove i Cultura del Consell Insular, Visites escolars, Lectures dels centres de secundària)
11. Servei de formació a usuaris en l'ús de la biblioteca
12. Servei d'extensió bibliotecària: Centre Penitenciari, Hospitals, Centres de dia i residències de majors.
13. Pàgina web pròpia amb els serveis integrats.
14. Servei ordinador i programari amb 27 unitats a disposició del públic.
15. Serveis de cessió d'espais disponibles (sala d'actes i sala de reunions)
16. Servei de reprografia

5. Programes

Els programes són les actuacions que tenen continuïtat al llarg de l'any. Ho diferenciam de les activitats que són puntuals.

PROGRAMA Pregunti, les biblioteques responen. És un programa estatal que porten a terme les Biblioteques Públiques de l'Estat. Des de qualsevol lloc es poden fer consultes via Internet. Les Biblioteques adherides al programa responen a les preguntes formulades pels usuaris. S'han rebut i contestat 47 preguntes al llarg del 2018. A l'ANNEX 3 es detallen les estadístiques d'aquest servei referides a la nostra biblioteca.

Plecs de Lectura. Aquest programa es fa en coordinació amb l'IME. Durant el 2018 s'han editat per iniciativa de la Biblioteca Pública de Maó 12 plecs de lectura, com a continuació del programa iniciat el 2017. Són textos de difusió de temàtica diversa amb una àmplia difusió per Menorca. S'han editat 7.500 exemplars de cada nombre. Aquesta és la relació:

mes	Motiu/tema	Autor i text	Pintor il·lustració
GENER 13	novetat	Josep Masanés	Hutschison
FEBRER 14	històric	Fernando Martí <i>El rellotge de caixa</i>	Paco Fiol
MARÇ 15	Antologia dia dona	Dones en vers	Mitico Shiraiva
ABRIL 16	IME	Carta del Bisbe Sever	Mercedes Angulo
MAIG 17	Novetat editorial	Tomeu Matamalas <i>Nova Esmirna</i>	Tomeu Sánchez
JUNY 18	Fra Roger	Andreu Vidal	Fulgenci Torrens
JULIOL 19	Expo Toni Vidal	Carles Jiménez Des de dins	Toni Vidal
AGOST 20	Cultura talaiòtica	Francesc Camps i Mercadal	Zulema Bagur
SETEMBRE 21	Novetat editorial	Capità Tiranya. <i>Les guerres de l'Àngel</i>	Pacífic Camps
OCTUBRE 22	Salord i Farnés	Selecció de Joan López	Paca Florit
NOVEMBRE 23	Antologia Després de la pluja	Margarita Ballester <i>Després de la pluja</i>	Pol Marbán
DESEMBRE 24	Antoni Bonet	<i>Es gall dindi de Nadal</i>	Julieta Oriola

Revisant el que hem fet enguany resulta que hem publicat: 6 autors històrics i 6 d'actuals, per tant la balança és equilibrada. La majoria ha estat de textos literaris, però també hem donat cabuda a altres: 4 de narrativa (Josep Massanés, Fernando Martí, Nova Esmirna, Capità Tiranya; 2 de poesia (Dones en vers i M. Ballester); 6 de "assaig" diversos (1 de fotografia amb Carles Jiménez sobre Toni Vidal, 2 d'història amb el bisbe Sever i Fra Roger, 2 de folklore amb Camps i Mercadal i Antoni Bonet, 1 de lingüística amb Salord i Farnés)

Rebeca en línia. En col·laboració amb totes les biblioteques d'Espanya, Rebeca és un programa de catalogació conjunta que comparteix l'accés als diversos fons.

Extensió Bibliotecària. D'ençà fa uns anys la biblioteca té un conveni de col·laboració amb el Centre Penitenciari de Menorca per tal d'oferir-los els nostres serveis. Es constitueix com un préstec institucional. D'altra banda també hi portam alguna activitat d'animació

Lectura gent gran. Mantenim un servei de lectura al centre geriàtric Santa Rita de Ciutadella en el programa de voluntariat, atès pel director de la biblioteca.

Clubs de Lectura. A la Biblioteca es fan dos grups, un d'adults i un de juvenil. El d'adults ja fa anys que funciona de forma autònoma amb el suport de Matilde Valero com a bibliotecària i de Marga Llovet com a coordinadora. Es fa una lectura mensual i les activitats són incorporades a l'agenda de la Biblioteca. Una d'aquestes lectures és compartida amb la resta de les biblioteques de la Xarxa de Biblioteques de Menorca i és una recomanació del Fons Menorquí de Cooperació, que aporta una persona a posta. L'altre club és juvenil per a al·lots entre 9 i 14 anys, coordinat per Fàtima Anglada. Cada mes es treballa un llibre i es fan activitats lúdiques entretingudes que van més enllà del simple comentari. El club de lectures de Gent Gran aportam els lots de lectures com una col·laboració.

Editanda. Programa d'exposicions d'editores de Menorca. Durant el 2018 hem realitzat dotze exposicions de les entitats i empreses que es dediquen a la edició. L'objectiu del projecte va ser donar a conèixer les entitats editores, la seva tasca i els seus productes, la filosofia de l'entitat, una breu història, la línia editorial, les col·leccions i les edicions més destacades o emblemàtiques, una selecció de les publicacions, els projectes en curs o de futur, etc. Va ser una iniciativa molt ben rebuda. El director va redactar un article mensual per a cada exposició que es va publicar al diari Menorca durant l'any. Com a colofó a Editanda es volia dur a terme una taula rodona amb els participants però es va haver de suspendre a causa de les dificultats de coincidir en el calendari. No es descarta fer-ho en el 2019.

Documental del mes. Amb la col·laboració de l'associació cultural Comunitart, la biblioteca està adherida al programa de Docs Barcelona i ofereix una projecció d'un documental inèdit cada darrer dimecres de mes entre setembre i juny inclosos. Els mesos de juliol i agost es fa la projecció dels documentals corresponents amb coordinació de l'ajuntament de Maó com a part del programa d'estiu cinema a la fresca.

Centres d'interès. Elaboram centres d'interès fixos com els dedicats a cuina, els èxits editorials, el de formació i ocupació, el de literatura d'humor i el titulat Mirades a Menorca. Altres centres d'interès són temporals, i d'aquells cada any se'n realitzen diversos.. Aquests són els 11 centres d'interès realitzats el 2018:

- Cultura LGTBI. Permanent
- Llibres de jardineria amb motiu de Maó Més Flors
- Altres narratives, altres autors amb llibres els menys prestats i visibles

- Philip Roth
- Manuel de Pedrolo.
- Quim Monzó
- Mort de Naipaul Premi Nobel britànic
- Aniversari de l'armistici de la 1ª Guerra Mundial
- Forges 2018
- Dones escriptors en llengua catalana. Dia de les escriptores 2018
- Toni Vidal, fotògraf de Menorca
- Entorn dels 25 anys de Reserva de la Biosfera de Menorca

Ressenyes Revista ÚTIL. Cada mes el director redacta unes breus ressenyes de llibres de Menorca o d'autor menorquí a la revista ÚTIL. Són unes recomanacions de lectura adreçades al públic general. Al número especial de Nadal se n'envien 6 llibres proposats de lectura per a diverses edats. En total s'han ressenyat 28 llibres de tema menorquí o d'autor menorquí.

Préstec d'obres d'art. A partir de setembre es va posar en marxa una nova modalitat de préstec. La biblioteca amplia així els serveis de préstec, posa a l'abast de tothom un producte d'excel·lència, contribuïm a la seva difusió cultural més enllà dels llibres i estimula la circulació de les obres dels artistes locals. Es presta obra original i gràfica en paper de 18 artistes que en total fan prop d'un centenar d'obres. Es presten ja emmarcades en fusta de faig amb unes mides de 40 x 65 cm. Només es presta als usuaris de la Biblioteca Pública de Maó amb carnet, majors d'edat. Els préstecs es fan sota signatura d'un document de declaració de compliment de la normativa d'aquest tipus de préstec. L'usuari pot consultar l'expositor a la biblioteca o al servei online i triar l'obra. El préstec queda enregistrat i el nostre personal li serveix l'obra escollida. El pot gaudir per un període de 60 dies. Es va redactar una normativa específica. Els artistes tenen un contracte amb la Biblioteca amb una vigència de dos anys, renovable. Per a cada artista s'ha estipulat un pagament del 15 % del total del cost segons s'estipula en el conveni de Bones Pràctiques signat entre el Consell Insular de Menorca i l'AAVIB.

Viu la cultura. Com cada any la biblioteca forma part de l'oferta educativa que s'aglutina entorn del programa Viu la Cultura del Govern Balear. Oferim 5 activitats: Visites guiades; La Biblioteca infantil; El català de Menorca, llengua comuna; L'arxiduc Lluís Salvador i altres personatges; i Antoni Maria Alcover i el *Diccionari català-valencià-balear*.

Investigadors de l'Arxiu i Secció Local. Tot i que no tenim un arxiver per atendre les demandes de consulta a l'arxiu històric, és un servei que és molt viu. El 2018 s'han atès les demandes de 60 investigadors que han fet 591 peticions amb 701 consultes, això fa una mitjana de 2.5 consultes diàries. Les consultes via correu electrònic han estat 95. Això demostra la urgència de dotar l'arxiu amb un especialista.

La biblioteca ha requerit els serveis externs d'una arxivera, Raquel Egea, que han estat de molta utilitat per posar en ordre un dels arxius més deteriorats, el referit als documents generats en el període del 1936 al 1939. Estem a l'espera de la memòria final encomanada. La feina feta per Raquel Egea ha estat de gran qualitat i eficiència, per la qual cosa ens proposam de continuar demanant els seus serveis.

6. Activitats realitzades

El conjunt de les activitats realitzades a la Biblioteca durant el 2018 han sumat un total de 136 actes entre les programades per la pròpia biblioteca (92) i les organitzades per altres entitats externes (44). Se n'han fet per tant 10 més en total, cosa que suposa un augment aproximat del 8% respecte del 2017. Si es compara amb les xifres del 2015, l'augment d'activitats ha estat del 60%

- **Agafats de la mà**

La BPM pren part del programa Agafats de la mà, centrat en la promoció lectora en la primera infància, engegat pel Consell Insular de Menorca i al qual participen totes les altres biblioteques de l'illa. En concret hem aollit sis tipus d'activitats: Explica'm un conte (contacontes), Grup de família i lectura, la Maleta Pedagògica, L'arbre de les imatges, Accés al fons específic (préstecs institucionals a les escoles) i Gaudim de les biblioteques (les visites escolars d'infantil)

- **Contacontes.** Promoció lectura infantil.

Les activitats de promoció lectora es fan bàsicament a través del programa Agafats de la mà segons les propostes que proposa la seva responsable Fàtima Anglada. S'han fet un total de 15 actuacions de contacontes, que ve a ser un cada mes. La mitjana d'assistència de públic ha estat de 40 persones. A cada activitat de contacontes es fa una valoració tant per part dels assistents com per part de la bibliotecària.

Pel que fa a les valoracions, en general són positives. Entre les que han estat valorades pels assistents (no totes les activitats per un motiu o altre han estat avaluades) la mitjana de satisfacció és de 3.7 sobre 5. Més avall es dona la relació de contacontes:

- **Sala infantil**

Assessorament per a l'organització i funcionament de la biblioteca escolar Maria Lluïsa Serra i per a la apartat infantil de la Biblioteca des Castell. Els hi hem passat els nostres documents interns de classificació, signaturació, matèries que empram, etc.

Hem seguit amb la pràctica habitual i molt ben rebuda d'oferir els llibres infantils expurgats als centres educatius, al Centre de Joves des Castell i al Centre de Salut de Dalt Sant Joan.

Cada mes s'ha organitzat unes exposicions de contes relacionats amb un tema determinat: Carnaval; Rèptils; Germans; Lectura i biblioteques; Cavallers i Castells; St. Jordi; Plantes, horts i jardins; Bitxos; Àfrica; Viatges i excursions; L'estiu i la mar; Anar a l'escola; El circ; Les bruixes; Llibre-jocs; Nadal.

A les visites escolars hem seguit oferint la tria de bibliografia relacionada amb els temes que ells ens proposen per facilitar-ne el préstec posterior.

Col·lecció local: Exposició dedicada a F. Fornals amb motiu del seu decés.

- **Visites guiades**

La biblioteca realitza moltes visites guiades per a diversos col·lectius. Les més freqüents són les visites escolars que el 2018 han estat de 45.

Seguidament es relaciona la llista de les activitats realitzades per tipus d'activitat i en ordre cronològic. Cadascuna porta un link a la notícia de la web www.bibliomao.es on es pot ampliar la informació

- **Conte contes**

22 gener: [Prosèpina i el sistema solar, amb Laia Galceran](#)

19 febrer: [Kamishibai: Teatre de làmines per a infants, amb Makiko Sese](#)

19 març: [Contacontes "El viatge", per Ruth Delgado](#)

26 abril: [El conte del Rei amb orelles de cavall](#)

11 maig: [Cada dia viatjo amb el Blues: Exposició i contacontes](#)

4 juny: [Presentació i contacontes infantil "El primer joc d'en Jan i la Marina"](#)

27 juny: [La història interminable: conte i taller al matí](#)

Juliol i agost: 8 sessions: [Trobada de contes amb na Alicia Ruata](#)

24 setembre: [El meu regal, el teu regal](#)

15 octubre: [Les bruixes, amb Lúdia Clua](#)

12 novembre: [Las aventuras de Tulipán, el hada de los deseos de cumpleaños](#)

3 desembre: [Sota l'arrel : contacontes 25è aniversari de la Reserva de la Biosfera](#)

- **Tallers**

3,4. 5 gener [Taller de booktràiler per a joves](#)

15 gener: [Taller infantil de dimonis](#)

16 de febrer: [Taller de microrrelats de la mà](#)

13 gener. [Agència de lectures](#)

2 de febrer: [Projecció del curtmetratge SILENCIO](#)

5 març: [Teatre familiar: Es lladre de memòries](#)

15 maig: [Taller d'ornaments Maó + flors](#)

9 novembre: [Agència de lectura](#)

13 novembre: [Taller de manualitats de Nadal 2018](#)

20 desembre: [Filmets, curtmetratges per a joves](#)

- **Concursos**

Abril: [VIII Concurs de Punts de Llibre 2018 Tema: Les flors](#)

24 octubre: [SLAM LECTURA. Dia Internacional de la Biblioteca](#)

- **Presentacions i conferències**

15 març [Blai Bonet de viatge. El teatre i obra del poeta](#)

19 març: [Xerrada informativa: Obrint fronteres 2018](#)

21 març Dia Mundial Poesia: [Deu dones en vers](#)

19 abril: [Go Deep: Fons Menorquí de Cooperació](#)

24 abril: Dia del llibre: [Xerrada i taller sobre lectura electrònica amb e-biblio](#)

10 maig: [Acte de reconeixement Any Llompart](#)

18 maig: [Presentació del llibre Teórica del Fuego](#)

17 maig: [Xerrada: Cinema xinès contemporani](#)

7 juny: [Qui era fra Roger?](#)

8 juny: [Presentació del llibre El banc del vent](#)

9 juny: [Visita guiada el Dia Internacional dels Arxius](#)

18 juliol: [Fundació Vicent Ferrer: trobada amb Lancy Dodem](#)

7 setembre: [Conferència "El libro de la liberación"](#)

28 setembre: [Dia Internacional de la traducció](#)

19 octubre: [Dia de les escriptores: el que un peix a una bicicleta](#)

2 octubre: [Be You Escuela Emocional](#)

5 novembre: [Trobades de cooperació. Un camí compartit](#)

9 novembre: [Conferència de Damià Rotger: Tipografia: lletres, anatomia i ADN](#)

15 novembre: [Presentació del llibre Las reglas del juego](#)

- **Exposicions**

Febrer -març: [Exposició sobre les ratapinyades](#)

Maig: [Sacha Tröger. Festival Jazz](#)

1 juliol: [Fira cultura Japonesa 6](#)

Juliol- agost: [Mural del lector](#)

Gener- desembre. [12 exposicions programa Editanda](#)

Programa EDITANDA de 12 exposicions de les entitats i empreses que es dediquen a l'edició a Menorca. De cada exposició el director de la biblioteca ha escrit un article que s'ha publicat cada mes al diari Menorca. Els participants han estat:

gener: Edicions Nura
febrer: Fundació Enciclopèdia de Menorca
març: El Iris
abril: Ateneu de Maó
maig: Associació de Premsa Local de Menorca
juny: Editorial Menorca
juliol: Cercle Artístic de Ciutadella
agost: Centre d'Estudis Locals d'Alaior
setembre: Institut Menorquí d'Estudis
octubre: Triangle Postals
novembre: GOB
desembre: Arrela

16

- **Cinema**

- -Cicle **Documental del mes**: 10 projeccions segons el programa que es pot consultar a la web de [Docs Barcelona](#)

- **Activitats externes**

Les activitats externes són aquelles en les quals la Biblioteca Pública de Maó no participa en la seva organització i es limita a cedir l'espai per a la seva celebració. Són moltes les entitats públiques i privades que sol·liciten la sala d'actes o altres dependències per fer-hi actes. Han celebrat actes externs les següents entitats:

- Presentació d'aplicació mòbil de Plataforma per la Llengua
- Productora
- Assemblea Estudiants per l'Escola Pública
- Associació de Venedors Ambulants
- Formació personal Ajuntament de Maó
- Fons Menorquí de Cooperació
- Col·lectiu Luna Roja: Hermagas de Luna

- Fundació Vicenç Ferrer: Campanya Mata ombres
- STEI. Programa de solidaritat
- AELC: Dia internacional de la traducció

7. Infraestructura i Equipament

Pel que fa al manteniment de l'edifici cada any es fan petites reparacions. Tenim en marxa la reparació de la fusteria exterior de tota la biblioteca amb un pressupost de 32.535 € que hem negociat amb el departament de manteniment del Consell Insular amb una partida de Serveis Generals. Feina que es portarà a terme el 2019.

Llistat de materials adquirits per la Biblioteca Pública de Maó durant l'any 2018:

- Rampa de fusta per a la sala de lectura
- SAI per al servidor de la Biblioteca
- 4 escales d'alumini per a l'arxiu
- Aparell de reparació de CD/DVD's
- Altaveus per a la sala infantil
- Impressora Brother HL-2370DN
- Càmera digital Canon Powershoot SX730 HS
- Retoladora Brother PDT800W
- 4 cadires ergonòmiques
- Una màquina de cafè
- 5 penjadors d'abrics
- Una pistola DLA per fer inventari del fons de la Biblioteca
- 2 discos durs WB 1TB
- Impressora tèrmica Epson TM-T88V
- PC per a consergeria

Deficiències de l'edifici

1. Està en tràmits d'ençà fa dos anys de la reparació de la fusteria externa de l'edifici. El Consell Insular ha fet les gestions perquè aquesta intervenció es dugui a terme dins el 2019.
2. Els lavabos necessiten una reforma perquè hi ha avaries contínues. Un urinari d'homes està tapiat des de fa més d'una any. Les cisternes dels vàters tenen pèrdues contínues d'aigua a causa de lo vell que està.
3. Continuem amb el lloguer del magatzem del carrer Oquendo de Maó per manca d'espai a la biblioteca i arxiu. Aquest local no és un lloc adient per a la conservació dels documents.

4. L'arxiu històric està saturat. Caldrà pensar a mig termini en una solució específica per a l'arxiu.

8. Recursos humans.

La biblioteca- arxiu ha tingut un 2018 nefast pel que fa a la dotació de personal. Ha estat un any amb molts de canvis, la qual cosa ha dificultat la gestió bibliotecària i l'atenció del públic. En tres ocasions ens hem vist obligats a reduir les hores i els dies d'obertura per manca de personal. Els compromisos que l'administració autonòmica havia fet per dotar de més personal la biblioteca i especialment l'arxiu han estat incomplerts. Aquesta mancança, ja endèmica ha hagut de ser suplida per la contractació de serveis externs de dues persones que es paguen amb el pressupost propi de funcionament de la biblioteca i que, per suposat es lleva d'altres partides. Els llocs de treball assignat a la Biblioteca i Arxiu Històric de Maó és de 22 persones. Actualment (dia 4 de gener de 2019) n'hi treballen 8, perquè hi manquen una ordenança i una tècnica que no han estat cobertes, quan en teoria n'hi hauria d'haver 12 com a mínim. En l'actual situació, la biblioteca no té cap persona dedicada a tasques específiques de bibliotecari/a. L'única bibliotecària titulada es dedica a feines de gestió d'estadístiques i de manteniment informàtic. Aquesta biblioteca és la segona més mal dotada de personal de totes les biblioteques Públiques de l'Estat atenent una població similar.

18

Resulta evident la manca de personal per atendre no només la gestió del dia a dia sinó també la dificultat que suposa per engegar programes, activitats i projectes. Especialment greu és el cas de l'arxiu, perquè no té ni pressupost assignat ni cap persona que el pugui atendre. Les poques gestions que es fan es redueixen a la petició de documentació per part dels investigadors i que realitza una auxiliar administrativa.

Com cada any s'ha procedit a la contractació de serveis durant 9 mesos de una persona per a catalogació i una altra per a gestió d'arxiu històric.

Tot fa pensar que biblioteques i arxius és la parenta pobre i marginada de la política cultural. Tot i ser conscients que vivim un país d'urgències i de greus mancances en moltes realitats peremptòries (educació, sanitat, serveis socials) no deixa de fer que des de la meua posició de director de la biblioteca i arxiu consideri lamentable (també) aquesta situació que podríem qualificar de precària. Esperem que en la propera legislatura que començarà el juny de 2019 aquesta situació millori.

9. Organització interna

L'equip de persones de la biblioteca arxiu es reuneixen com a mínim una vegada al mes, a vegades dues. Les reunions serveixen per coordinar les tasques de gestió de la biblioteca.

El director informa de les reunions a les quals assisteix i es mira d'arribar a acords sobre gestió, programes, activitats, etc.

A causa dels canvis de personal, un dels temes més tractats és la redistribució de responsabilitats i la configuració de calendaris i horaris laborals.

Pel que fa a normativa interna, s'ha elaborat el document per a la nova modalitat de préstec d'obres d'art. Igualment s'han modificat els criteris de suspensió d'usuaris

Avaluació de l'equip

En el 2018 hem realitzat un diagnòstic dels factors psicosocials de situacions de risc com a equip. Els factors de risc psicosocials es defineixen com aquelles situacions o condicions laborals relacionades amb l'organització, els continguts treballats i les tasques realitzades que poden afectar tant la feina com la salut del treballador. Aquest model de qüestionari és extret de l'Institut Navarro de Salut Laboral (2002). Aquest qüestionari pretén avaluar l'entorn laboral per tenir-ne una visió global inicial. Els motius de realitzar una avaluació de la situació psicosocial a la Biblioteca Pública de Maó són per un costat la manifestació de conflictes interpersonals de forma reiterada, i de l'altre la constatació de la manca de cohesió entre el grup de persones que hi treballen. Les variables a determinar són quatre:

- Participació, implicació, responsabilitat.
- Formació, informació, comunicació
- Gestió del temps
- Cohesió de grup

19

Resum, de resultats

- S'han contestat 9 de les 10 enquestes realitzades al personal
- Es confirma la disparitat d'apreciacions, la qual cosa significa no només la gran diversitat d'opinions legítimes, sinó també una gran distància entre opinions.
- S'ha fet molt poc ús de les observacions i apreciacions personals. Només una persona ha fet observacions a vuit preguntes.
- En l'espai per incloure altres temes no contemplats en l'enquesta on les persones podien escriure comentaris al respecte no hi ha hagut cap aportació.
- S'ha "suspès" en tres de les quatre variables.

Propostes

1. Participació, implicació, responsabilitat: **puntuació 24/44: INADEQUAT**

Atesa la puntuació negativa es suggereixen mesures per reconduir-ho:

- Participació: organitzar tasques, planificar activitats, distribuir espais
- Definir nivell de participació: clarificar la capacitat de decisió en aspectes.
- Crear canals i mitjans de participació.
- Readaptar la participació a reunions, comunicacions escrites, tracte personal
- Evitar la supervisió excessiva.

- Promoure la delegació de responsabilitats
 - Sensibilitzar sobre la importància de les feines.
 - Fomentar les habilitats i capacitats personals
2. Formació, informació, comunicació: **puntuació 14.8/21: INADEQUAT**
Suggerències d'actuació:
- Donar informació clara sobre les tasques
 - Comunicar millor les funcions mètodes objectius responsabilitats...
 - Perfeccionar els mitjans de comunicació
 - Establir plans de formació i estimular la formació contínua
3. Gestió del temps: **puntuació 8.8/24: ADEQUAT**. Suggerències d'actuació:
- Adequar el temps necessari per a les tasques
 - Evitar urgències i manca de temps
 - Donar autonomia en la gestió del temps
 - Establir un sistema que permeti conèixer el rendiment
4. Cohesió de grup: **puntuació 14.8/29: INADEQUAT**. Suggerències d'actuació
- Desenvolupament de les relacions interpersonals
 - Reconeixement i valoració de la feina
 - Sensibilització a problemàtiques personals
 - Afavorir el contacte entre treballadors
 - Atendre les relacions, fer estalonament social i ajuda afectiva
 - Pautes de resolució de conflictes

Queixes i suggeriments d'usuaris. Durant el 2018 s'han rebut 7 queixes/suggeriments a les quals s'ha donat la deguda resposta. Tres de les queixes són per ampliació d'horaris, especialment en època d'exàmens i oposicions. Les altres són queixes de circumstàncies fortuïtes sense importància.

10. Pressupostos

Els pressupostos de la Biblioteca han anat augmentant en els últims anys. Aquest augment ens ha permès de realitzar compres en equipament i en despeses de manteniment de l'edifici. En aquesta memòria mantenim el quadre que a la memòria del 2016 vam elaborar atesa l'interès que té. La informació és del MECD en el document *Las Bibliotecas públicas españolas en cifras*, referit al 2014, disponible a Internet, sobre les despeses de Biblioteques Públiques de l'Estat que són similars en població a la de la nostra biblioteca. En especial crida l'atenció la diferència en la despesa de personal.

indicador	Maó	Teruel	Soria	Huesca	Segovia	Cuenca
Població	30.000	35.000	40.000	52.000	54.000	55.000
Pressupost	193.569	142.830	327.598	989.512	87.303	281.414
Despesa de personal	309.196	709.310	831.251	2.103.029	637.040	1.280.531
Despesa total	502.765	852.140	1.158.813	3.092.541	724.343	1.561.945
Despesa x habitant	19.37	23.94	29.59	22.91	13.74	28.18
Despesa/personal/habitant	11.04	19.93	21.22	18.26	12.08	23.10

21

D'aquest requadre es dedueix que la biblioteca de Maó és després de la de Segovia, la biblioteca pública de l'Estat més mal dotada econòmicament, especialment en despesa del capítol 1, de dotació de personal.

El pressupost per al 2018 va augmentar fins als 208.569 €. En el quadre següent es mostra l'execució del pressupost 2018 segons partides i la diferència respecte del pressupost. A causa d'un problema de liquiditat del Consell Insular es van restringir les factures durant un temps, la qual cosa va provocar una distorsió, que explica que es va gastar 4.701,23 € més del que era fixat.

D'altra banda consider que no té sentit incrementar de pressupost per al funcionament de la biblioteca si no va acompanyada de la dotació de més personal perquè ens podem trobar en el dilema de no tenir suficients mans per dur a terme el programa d'activitats i de manteniment de la col·lecció encara que disposem dels diners per fer-ho.

Execució del pressupost de 2018

Capítol 2	Descripció	Total	Despeses	Diferència
2020000	Lloguers	5140	5828,35	-688,35
2120000	Manteniment d'edificis i altres	18690	6342,3	12347,7
2130000	Manteniment i reparació d'instal·lacions i maquinària	16302	11809,72	4492,28
2160000	Reparació i manteniment d'equips informàtics	7200	8902,25	-1702,25
2200000	Material d'oficina ordinari	700	270,98	429,02
2200100	Subscripcions i publicacions	8667	9759,68	-1092,68
2210000	Subministrament d'energia elèctrica	20700	20583,69	116,31
2210100	Subministrament d'aigua	820	632,05	187,95
2220300	Comunicacions informàtiques	0	83,49	-83,49
2230000	Transports	0	90,2	-90,2
2260200	Difusió i campanyes de divulgació	5450	7129,4	-1679,4
2269900	Despeses diverses (inclou BCF)	2000	2710,1	-710,1
2269960	Promoció de la lectura	5000	4956,85	43,15
2270000	Prestació de serveis: neteja	28000	29425,55	-1425,55
2270100	Prestació de serveis: vigilància	1000	0	1000
2270600	Prestació de serveis: catalogació	21500	36288,5	-14788,5
2279902	Prestació de serveis: manteniment Absys	8220	8218,64	1,36
Total capítol 2		149569	153031,75	-3462,75
Capítol 6				
6090000	Inversió en restauració de bens patrimonials	0	943,8	-943,8
6250000	Compra mobiliari	5000	730,16	4269,84
6260800	Material informàtic	4000	6457,82	-2457,82
6290000	Altres immobilitzat material-publicacions	35000	40807,97	-5807,97
6330100	Altres despeses en equipaments: compra de mobiliari	15000	8813,39	6186,61
6410400	Programari informàtic	0	2485,34	-2485,34
Total cap. 6		59000	60238,48	-1238,48
Total cap. 2 i 6			213270,23	
Total pressupost			208569	

11 Formació

Formació comuna.

Tot el personal de la biblioteca va fer el curs **e-biblio** amb una duració de 20 hores juntament amb la resta del personal de la Xarxa de Biblioteques de Menorca.

Formació individual

Joaquín Pons Machado i Francesc Florit han realitzat el curs de la UIMIR “El patrimoni documental. La seva gestió en arxius i en biblioteques” organitzat per la UIMIR els dies 29 i 30 de juny de 2018. (10h). Antònia Soler va assistir a un taller de Dipòsit legal digital i a un curs de formació de Makers.

.

12. Comunicació

El director de la Biblioteca considera que la comunicació és un dels aspectes que més cal treballar en el futur. Hi ha una manca de definició i sobretot d'eficiència en la política comunicativa. Hem tingut algunes experiències decebedores per la poca resposta de públic. En l'anàlisi d'aquest fet hi concorren molts factors. El primer i més destacable és el canvi en el consum cultural. L'era de la digitalització ha fet que el consum cultural s'hagi fet molt més individual i cada vegada més reduït a l'àmbit domèstic. També és cert que hi ha una davallada d'assistència en molts actes culturals i que l'oferta es dirigeix a un sector ja saturat. Sovint ens trobam en una oferta d'actes del mateix dia a la mateixa hora. Amb tot cal millorar l'oferta, cal diversificar els públics i cal obrir el programa a unes activitats que comportin un paper més actiu del públic. Per tot això seria bo que la comunicació fos un aspecte més atès de la biblioteca. Es proposa l'externalització d'aquesta tasca, ja que la biblioteca no troba la manera de fer-ho amb el personal disponible i amb la formació suficient per fer-ho de manera integrada.

La web (www.bibliomao.es) és l'eina habitual des de la qual es gestiona l'agenda d'activitats i les notícies que es generen. La web és el centre de la majoria de tasques pròpies de la biblioteca: els contactes, la petició d'informació, la comunicació d'actes, les normes de funcionament, l'accés al fons documental i als diversos catàlegs, etc. D'altra banda també mantenim obert un mur al **FACEBOOK** (www.facebook.bibliomao.es) en el qual es penegen totes aquelles notícies, actes i activitats que ens semblen d'interès per als nostres usuaris, especialment relacionades amb la lectura i els escriptors. Sovint s'usa el servei de **sms** per avisar els usuaris sobre desiderates, reserves, préstecs interbibliotecaris, etc.

Per a la comunicació pública es fa servir els serveis de l'agenda cultura electrònica del Consell Insular de Menorca que es va renovar el 2018. A més sovint també es redacten **notes de premsa** que són enviades als diaris locals (Diario Menorca i Menorca al dia) i a la Ràdio Menorca Cadena Ser per difondre les activitats de la biblioteca. Aquestes notificacions són prèviament enviades als gabinets de comunicació del Consell Insular i de la Direcció General de Cultura de la Conselleria de Transparència, Participació i Cultura. D'altra banda el Consell ha conveniat tot un seguit de

seccions de publicitat que és coordinat en les reunions dels Caps de cultura per tal d'incloure la programació cultural en els mitjans de comunicació de Menorca.

13. Col·laboracions

La Biblioteca es proposa de col·laborar amb les entitats ciutadanes tant públiques com cíviques i privades i en aquest sentit es va establint acords per organitzar activitats conjuntes. Aquesta creiem que és una de les estratègies que ha de definir les biblioteques que es volen inserides en el seu entorn. Així ha col·laborat amb les següents entitats

- Ajuntament de Maó
- Casal de Gent Gran de Maó
- Comunitat
- AELC
- Cercle Artístic
- IME: edició de 12 Plecs de Lectura,
- Fira de cultura japonesa.
- Diario Menorca: publicació d'articles del programa Editanda
- Conselleria de Cultura GIB. Formació projectes europeus

24

14. Propostes 2019

Les propostes per al 2019 es desenvolupa de forma extensiva al document **Programa d'actuacions 2019**. Aquí n'indicam un resum. Amb tot cal dir que resulta difícil de planificar totes les activitats que la Biblioteca porta a terme perquè sovint van sorgint propostes i novetats al llarg de l'any.

Com a propostes destacam:

- Els llibres singulars. Projecte d'exposicions de llibres que es caracteritzen per alguna singularitat. Especialment en els aspectes d'enquadració.
- Nova modalitat de préstec d'obres d'art d'artistes locals
- Documental del mes amb Docs Barcelona
- Circuit d'escriptors: promoció dels escriptors de Menorca (diverses actuacions)
- Continuació dels Plecs de Lectura (amb la col·laboració de l'IME)
- Agafats de la mà (diverses actuacions de promoció lectura infantil)
- Conferència del director De la biblioteca de Maó a la biblioteca insular (11 de gener)
- Dia de les Illes Balears (1 de març)
- Dia Internacional de la dona: xerrada de Montse Balderi (8 de març)
- Premi Nacional de poesia: Antònia Vicens (15 de març)
- Dia Mundial de la Poesia (21 de març)
- Dia del llibre: teatre infantil Que hi fas tot sol. (13 d'abril)
- Dia Internacional de la biblioteca (24 d'octubre)

15. Conclusions

En general podem dir que la BPM continua donant un servei de qualitat als usuaris a pesar de les mancances. Els indicadors mostren que és una biblioteca molt activa tant per l'ús que fan els usuaris com per la dinàmica en la programació d'activitats.

El director va donar una conferència a l'Ateneu de Maó en la qual reflexionava sobre les perspectives de la BPM com a Biblioteca Insular Central. Una de les funcions assignades a la BPM és la derivada de la seva condició de Biblioteca Insular Central. Segons el mapa de la Xarxa de biblioteques de Menorca, la BPM ha de pilotar el Sistema de Lectura de Menorca per convertir-se en la biblioteca de referència i ser alhora la capdavantera en els serveis prestats. Tanmateix el perfil i les atribucions d'aquesta funció no està encara prou definit. Açò vol dir que en un futur Pla de Lectura de Menorca caldria definir-ho. En principi perquè la nostra biblioteca respongui a l'etiqueta de Biblioteca Insular Central caldria que exercís en certa manera de model i de subministradors de serveis i de programes per al conjunt de la Xarxa de Bib de Menorca. Per fer-ho caldria al seu torn créixer en espais i en serveis així com en personal.

Si la BPM assumeix plenament les competències de Biblioteca Insular, l'actual edifici de Can Mercadal resulta insuficient. Ara ja ho és perquè té mancances d'espai i la distribució d'aquest edifici històric, preciós però encarcerat en la seva estructura, no facilita el perfil de biblioteca a la qual s'ha d'encaminar. Per tant la meua proposta seria que l'actual edifici sigui destinat exclusivament als serveis d'arxiu històric i destinar un nou equipament per a la biblioteca.

La proposta com a director és que es creï un nou equipament per a la biblioteca al magatzem militar ubicat a la plaça de l'Esplanada de Maó, just davant l'estació d'autobusos. Es tracta d'un immoble molt gran, que ara és infrautilitzat i que una volta reformat podria exercir de centre cultural amb perspectiva de tota Menorca i així el seu ús revertiria a usos civils. En aquest nou equipament es pot dissenyar una biblioteca amb els criteris actuals coma centre dinàmic, banc de persones, laboratori d'idees i lloc de trobada ciutadana.

Aquesta memòria de la Biblioteca Pública i Arxiu Històric de Maó ha estat presentada a l'equip de la biblioteca i aprovada a Maó el 21 de gener de 2019

Francesc Florit Nin
 Director Biblioteca Pública de Maó

16. ANNEXOS

ANNEX 1. DOSSIER DE PREMSA

Il·lustració 1: 9.1.18

Il·lustració 2: 26.1.18

Il·lustració 3: 18.1.18

Il·lustració 4: 16.1.18

24 MIRA MENORCA

SANT ANTONI ELS PRIMERS ACTES

Una trentena de petits van participar ahir en el taller de fer dimonis. Foto: JAVIER COLL

Fer dimonis de plastilina

► La Biblioteca Pública de Maó s'ompli de nens i nenes fent treballs manuals guiats

LUM.

Una trentena de nens i nenes van participar en un taller infantil de dimonis que es va fer ahir a la Biblioteca Pública de Maó. L'activitat, guiada per voluntaris de Sa Xarxa, consistia en fer petits ninots de plastilina amb forma de diables.

Els petits, molts d'ells acompanyats per les seves mares o pares, van passar una bona estona amb aquest treball manual enfocat en una de les figures més característiques de la festa de Sant Antoni, patró de la nostra illa.

Un nint onsenya orgullo la seva creació.

No tots els dimonis són vermells, també n'hi ha de blancs.

Els dimonis representen, a la tradició popular, els elements malignes que van intentar causar al sant del porquet sense aconseguir-ho.

Il·lustració 5: 16_1

Breves

INFANTIL

Sessions sobre contes a les biblioteques de Maó, Sant Lluís, Es Castell i Es Migjorn

► La Xarxa de Biblioteques de Menorca ha programat per aquesta setmana una sèrie d'activitats al voltant dels contes, la primera de les quals es va fer ahir a Maó. Avui es farà, a les 17 hores, a Es Migjorn una sessió familiar sobre «Qui fa els contes», a càrrec de Fátima Anglada. També avui, a les 18 hores, Maria José Marín explicarà «Cuentos para despertar» a Sant Lluís. Demà, a les 18 hores, Lala Galceran explicarà a Es Castell «Proseplina i el sistema solar». El dissabte es farà un debat a Sant Lluís sobre les històries de tradició oral.

NOVEL·LA

El Club de Lectura de la Biblioteca de Maó comenta 'El embrujo de Shangai'

► El Club de Lectura de la Biblioteca Pública de Maó ha convocat per demà, dimecres, la seva tercera reunió del curs. Serà per a comentar la novel·la «El embrujo de Shangai», de l'escriptor Juan Marsé. La reunió del Club es farà a la sala d'actes de la biblioteca, a les 19 hores.

BIBLIOTECAS

Aumentan de forma significativa los usuarios de Bibliomenorca.net

► La pàgina web de la Xarxa de Biblioteques de Menorca, Bibliomenorca.net, incrementó el any pasado de forma muy considerable el número de visitantes. Alcanzó los 84.350, que suponen un aumento importante respecto a los 60.198 de 2016. Se trata de la mayor variación al alza desde que se contabilizan estos datos. La página web se creó en 2012 y se empezaron a contabilizar las visitas en 2013, cuando se registraron 33.087.

Teatre de Butxaca convoca una nova edició de su premi de escritura

R.P.A.

Los organizadores del festival de teatro en pequeño formato acaban de hacer públicas las bases de una nueva edición de su certamen de escritura dramática. Como en las dos ediciones anteriores, se han establecido dos categorías, una para el público en general y otra en el que se podrán presentar piezas destinadas a una audiencia infantil.

Cada una de las obras ganadoras se hará con un cheque de 300 euros, además del estreno de los montajes en el marco del festival que organizan conjuntamente Ciutadella Vella y Ciutadella Antiga, y que para el certamen cuentan con la colaboración del Cercle Artístic. El plazo para la entrega de originales terminará el 6 de mayo y el nombre de los ganadores se dará a conocer a finales de ese mismo mes.

«Es lladre de memòries»

Fuera del marco del festival, la pieza ganadora el año pasado en la categoría infantil, «Es lladre de memòries», escrita por la autora menorquina y directora teatral Mari Genestar, se representará el próximo 5 de marzo en la Biblioteca de Maó (18 horas). Se trata de una pieza que cuenta con Sita Muñoz y Joan Taltavull como protagonistas y que pretende ser un homenaje a las personas que mantienen la perspectiva de los valores humanos.

Il·lustració 6: 18.1.18

Il·lustració 7: 23_1

Il·lustració 8: 23_2

Alba reivindica el paper de menorquines pioneres y con empuje

L.P.D.R.

La Biblioteca de Maó acoge hasta el 16 de marzo la exposición «Dones que ho fem possible», una mostra organitzada per la Associació Alba con motivo del Día de la Mujer Trabajadora, y que recoge a

distintas mujeres menorquinas pioneras en diversos campos. Aparecen Margarita Comas Camps (1884-1972), la primera científica y pedagoga menorquina; Ester Riudavets Vidal (1961-2012), la primera alcaldesa en un ayuntamiento, el de Es Castell; Paloma Fernández

Alba también está presente en la muestra, como la primera asociación de mujeres afectadas de cáncer de mama de la Isla. Foto: GEMMA ANDREU

Díez (1959), la primera instaladora de telefonía; Maria Llabrés Píris (1904-1996), la primera médico de Baleares; Maria Lluisa Serra Belabre (1911-1967), la primera arqueóloga; Margarida Orfila Todor (1889-1970), la primera profesional de la música; Catalina Serra Tur (1939-2017), la primera presidenta del consejo de administración del Diario Menorca; Gemma Garcaso Monicó (1978), la primera albaní; o Consuelo Marqués Meliá (1950) y Cristina Fullana Díez (1967), la primera caixera y la primera fanyalera en las fiestas patronales de Menorca, respectivamente.

II-lustració 9: 7_3

EDITANDA 1

EDICIONS NURA AL PRESTATGE DE LA NOSTRA CULTURA

Francesc Florit Nin
Director de la Biblioteca
Pública de Maó

Qui es dedica al món dels llibres es fixa no només en autor i títol (i potser, gènere) sinó també de forma ben específica a l'editorial que els ha produït. Una editorial és una empresa que es dedica al difícil món de vendre lectura. Sabem que és important l'editorial perquè és qui fixa criteris, qui marca pauta, que indica camins o n'obren de nous. A vegades fins i tot compram un llibre per l'editorial que l'ha fet, encara que no coneguem res de l'autor, de l'argument, del tema... perquè l'empresa que l'ha publicat ens és una garantia, perquè ja en conèixerem altres títols que ens han agradat.

No és fàcil editar avui en dia, ni ho ha estat mai en totes les èpoques. Editar és una feina complexa i de risc i ben sovint qui s'hi dedica de forma professional té una motivació que va més enllà dels guanys econòmics que inspiren tota empresa. Editar té un component emotiu, d'amor a l'art de fer llibres. A més, com a indústria o

artesanía cultural que és, les editorials contribueixen de forma rellevant a la riquesa patrimonial dels pobles. I tot açò encara té més mèrit si es fa des d'una illa petita com Menorca.

La Biblioteca Pública de Maó vol rebre homenatge a les empreses i les entitats menorquines que es dediquen a l'edició. Perquè considerem que cal reconèixer la seva contribució a la cultura. Cada mes convidarem una editoria perquè ens mostri la feina i els productes que ha fet i fer-ne una exposició, amb breus explicacions i sobretot amb els llibres més representatius que ha publicat.

✦ HEM COMENÇAT aquest mes de gener amb una empresa privada que podem considerar gairebé històrica: Edicions Nura. Va ser fundada el 1972 per Andreu Casanovas Marqués, Lluís Casanovas Marqués, Germà Coll i Gabriel Julià. Som just als inicis de l'obertura política a Espanya, la qual cosa

permetria una certa llibertat per publicar en català. La seva primera publicació va ser l'emblemàtic llibre *Ciudadella veia* de Joan Benejam i de llavors ençà ha tret a la llum més de 250 títols, la gran majoria de temàtica i d'autor menorquí.

Actualment ja no està activa, tot i que conserva un fons editorial notable que encara es pot adquirir a les diverses llibreries. Entre els reconeixements destacables figura el *Fabiol de Plata* el 1997, el Premi Francesc de Borja Moll de l'Obra Cultural Balear el 1998, el *Siu-rell de Plata* el 1999. Edicions Nura ha estat l'empresa que ha

donat a conèixer al públic lector algunes de les obres més emblemàtiques de la bi-

bliografia menorquina, amb títols com «La revolució menorquina de 1810» d'Andreu Murillo o les «Oczes Completes» de Ruiz i Pablo.

Nura s'ha dedicat tant a la publicació de novetats com a l'edició o reedició de títols antics i per tant ha prestat un servei inestimable en la recuperació de bibliografia menorquina. Va oferir diverses col·leccions, la més rellevant de les quals, per la llargada de la llista arribà més de 50 títols, és la col·lecció *Ahí i Avui*, amb llibres tan estranyables com «Novel·letes menorquines» de Ruiz i Pablo o les «Rondalles menorquines» de Ferrer Ginard. Destacam també l'edició especial de 50 exemplars el 1979 de la magnífica «Guia de Menorca» que Josep Pla va publicar a Editorial Destino. Una altra col·lecció va ser els *Quaderns de Menorca*, breus obres de temàtica diversa, opuscles que tant presentava textos nous d'autors actuals com recuperava textos antics.

Nura també ha estat la primera plataforma des de la qual alguns autors de l'illa han pogut créixer cap a editorials d'arabits més grans. El 1991 Josep M. Quintana va publicar a Nura la seva primera obra de ficció literària, la novel·la, «Retorn a Solterra».

Edicions Nura ha recollit, en fi, alguns dels escriptors representatius de la literatura i la historiografia de l'illa: Francesc de B. Moll, Antoni Moll Camps, Pere Melis Pons, Gabriel Julià Seguí, etc. Tot un tresor que devem a una empresa que malgrat les dificultats va emplenar els prestatges de la nostra cultura.

29

II-lustració 10: 12.1.18

MAÓ

El director de la Escuela de Música de Catalunya dará una charla en la Biblioteca

✦ El director de la Escuela Superior de Música de Catalunya (ESMÚC), Josep Borràs, visita hoy Menorca y dará una charla, a las 18 horas, en la Biblioteca Pública de Maó para presentar la escuela catalana y los estudios que allí se llevarán a cabo. Asimismo, Borràs ofrecerá una clase magistral de fagot en el Conservatorio Profesional de Música y Danza de Menorca, antes de su conferencia. El director de la ESMÚC es especialista en fagot histórico.

«Machines», la propuesta para una nueva cita con el Documental del Mes en Maó

✦ Avalada por los premios recibidos en varios festivales internacionales, el trabajo del realizador Indio Rahul

Jai es el escogido para la nueva sesión del programa cultural, que tendrá lugar el próximo miércoles, 31 de enero, en la Biblioteca de Maó a las 20.30 horas. «Machines» ofrece al espectador una mirada dura, pero también sensible, a la explotación de los trabajadores en los países en vías de desarrollo.

II-lustració 11: 12.1.18

II-lustració 12: 26. 1.18

CULTURA & ESPECTÁCULOS

PRÉSTECOS • L'increment d'usuaris no aconsegueix revertir la tendència a la disminució de préstecs de llibres i audiovisuals que s'experimenta des de fa uns anys coincidint amb la generalització de l'ús d'internet

La sala de lectura de la Biblioteca Pública de Maó també té llibres en altres idiomes com francès, anglès i alemany. Foto: JAVIER COLL

La Biblioteca de Maó presta 143 llibres al dia

Lluís Vergés

La Biblioteca Pública de Maó va prestar l'any passat una mitja de 143 llibres al dia i va rebre un total de 121.512 visites, el que suposa una mitja de 430 persones al dia. A aquesta dada cal sumar-li la incorporació de 896 nous usuaris, fins a sumar 4.535 prestataris actius, d'acord amb la memòria que acaba de fer pública l'entitat.

Malgrat aquests augments es dona la paradoxa que l'única biblioteca de titularitat estatal de l'illa va fer un deu per cent menys de préstecs que el 2016.

Segons Francesc Florit Nin, el director, aquesta és una tendència que es va donar els darrers anys tant a la Biblioteca de Maó com a tota Espanya. Les raons que ho expliquen són diverses, una de les principals és que la in-

troductió d'internet ha fet que el consum de productes culturals es faci cada cop més per la xarxa.

Personal

Un altre dels aspectes que es contempla a la memòria és la manca de personal. Segons l'acord de traspass de gestió entre el Ministeri i la Conselleria de Cultura balear hauria d'estar atesa per 13 persones, però actualment només hi treballen nou.

Una mitjana de 430 persones pass en cada dia per les instal·lacions bibliotecàries

Espanya, és la segona més mal dotada de personal de totes les biblioteques públiques de l'Estat atenent una població similar.

Especialment greu, segons la memòria, és el cas de l'arxiu, perquè no té ni pressupost assignat ni cap persona que el pugui aten-

Activitats. Imatge d'una de les 68 activitats que es van organitzar l'any passat a la Biblioteca que va montar les exposicions de 10 il·lustradors de Menorca.

LES XIFRES

204.926

Pressupost executat

La despesa corrent per habitant de la Biblioteca Pública de Maó és tres vegades inferior a la mitjana estatal.

514.208

Cost total

La despesa en personal l'any 2017 va ser de 309.282 euros. Actualment hi treballen dos persones.

121.512

Visites

La biblioteca va estar oberta 281 dies l'any i va rebre 121.512 visites, un 8 per cent més que el 2016.

62.933

Préstecs

L'any passat es van prestar 40.252 llibres i 17.897 audiovisuals.

3.101

Documents

L'exercici anterior la biblioteca va incorporar 3101 documents nous, un 22 per cent menys que el 2016.

896

Nous usuaris

La Biblioteca Pública de Maó va guanyar 896 usuaris.

dre. Amb tot, la Conselleria ha aprovat la dotació d'un arxiver, però els tràmits són tan llargs que no es preveu quan es podrà incorporar. Per tal d'afavorir aquesta carència, la Biblioteca ha pressupostat 15.000 euros per 2018 a fi de contractar els serveis d'un arxiver per a la catalogació i digitalització de documentació sensible.

En qualsevol cas, Francesc Florit Nin diu a les conclusions de la memòria que «caldrà evolucionar en el perfil professional de les persones que hi treballen, des del perfil convencional cap a un perfil més dinàmic, perquè les biblioteques passen de ser contenidors d'informació a proveïdors de continguts, i passen d'ofertir serveis generals a personalitzar els serveis, passen de ser magatzems de documents a centres d'interacció social i cultural, lligats a l'entorn, passen de ser llocs de col·lecció a nuclis de connexió. Açò implica un canvi de rol dels bibliotecaris».

Breves

ACTIVIDAD

Jóvenes menorquines presentan en Youtube sus 'booktrailers'

➤ Durante las pasadas vacaciones de Navidad varios jóvenes de entre 10 y 16 años participaron en el Taller de Booktrailers que impartió el realizador menorquín Macià Florit en las bibliotecas de Maó y Ciutadella. El resultado de la actividad se ha concretado en la grabación de una docena de propuestas para promocionar libros que se pueden ver en el canal de Youtube de la Xarxa de Bibliotecas de Menorca.

'Silencio', amb la menorquina Anna Anglada, es presenta a l'Illa

Redacció

El director, guionista i actor Miquel J. Pujades va presentar ahir a l'Espai Sant Josep, de Ciutadella, el seu curtmetratge «Silencio». Ho va fer acompanyat de l'actriu ciutadellenca Anna Anglada qui, juntament amb ell, protagonitzen la història d'una dona amb dificultats per trobar feina que accepta fer d'interna a la casa d'Eduardo, un home solitari que pateix discapacitat. Di-vendres, la cinta s'havia presentat a la Biblioteca de Maó.

Els protagonistes del film van ser ahir vespre a Ciutadella. Foto: JOSEP BAGUR GOMILA

Il·lustració 14: 26.1.18

Il·lustració 15: 4.2.18

EDITANDA / 2

ENCICLOPÈDIA DE MENORCA, LA FITA EDITORA MÉS AMBICIOSA

Francesc Florit Nin
Director de la Biblioteca
Pública de Maó

Premi d'Acció Cívica de la Fundació Jaume I el 1984, Premi del Foment del Turisme de Menorca el 1987, Premi Miquel dels Sants Oliver el 1987, Premi Editorial Menorca el 1988, Premi Canigó de la Universitat Catalana d'Estiu el 2004, Premi Josep Sallord i Farnés a la Cultura, atorgat pel setmanari El Iris, 2005, Premi Pere Prats del GOB el 2006, Premi Josep M. Llompart, atorgat per Obra Cultural Balear, el 2008, Premi Recercat, atorgat per l'Institut Ramon Muntaner, el 2009. Aquests són els reconeixements que ha rebut l'Enciclopèdia de Menorca, bé directament bé a través del seu promotor i primer director Josep M. Vidal Hernández. La llista és prou reveladora de la importància i la transcendència d'aquesta empresa, la més ambiciosa que s'ha donat mai en la

història de l'edició a Menorca. La Biblioteca Pública de Maó hi dedica la segona mostra del projecte Editanda, un seguit d'exposicions sobre les empreses editores de Menorca.

➤ MOLTS POCOS TERRITORIS poden presumir d'una empresa com aquesta. Empresa no en sentit mercantil, ans al contrari, perquè l'Enciclopèdia s'ha fet a còpia de voluntats i tanmateix també en base al rigor, la responsabilitat i la professionalitat. Si al 1979 va començar per omplir el buit acadèmic i escolar que teníem en continguts sobre Menorca amb el propòsit de publicar tres toms amb el coneixement bàsic sobre l'Illa, amb el temps aquell propòsit es va eixamplar amb la incorporació de nova temàtica i ampliació de l'àmbit del coneixement fins a programar 22 toms. També es va reorientar l'objectiu de manual escolar a una compilació temàtica científica del saber més actualitzat sobre l'Illa i els menorquins.

L'Enciclopèdia de Menorca bé podríem dir que és una proesa col·lectiva. Durant

els prop de 40 anys d'aquesta aventura del coneixement i la divulgació, l'Enciclopèdia ha passat per moments crítics des del punt de vista del seu finançament. Però sempre ha sabut treure el cap amb l'estaló dels menorquins, els reconeixements rebuts i el compromís de les administracions públiques.

D'ençà del 2010 l'Enciclopèdia de Menorca és regida per la Fundació Enciclopèdia de Menorca, presidida per Miquel A. Casasnovas Marqués, i garantida la seva continuïtat. Es troba a la meitat dels toms: n'han sortit 17 i en queden pendents uns altres 15. Es preveu que l'edició completa dels toms programats acabarà cap al 2024. Si així es compleix, l'empresa de l'edició de l'Enciclopèdia de Menorca haurà estat l'aventura de mig segle. Una aventura que ha im-

plicat a centenars de persones que hi ha aportat el seu saber des de les més diverses disciplines científiques.

No cal dir que aquesta magnífica feina es va iniciar en recuperar les llibertats democràtiques i amb ella a recuperar també les manifestacions culturals de la nostra personalitat i identitat com a poble: les tradicions, la recerca, la llengua i l'estima cap a la pròpia terra. La sistematització del coneixement sobre l'Illa

ha esperonat també la feina altruista dels col·laboradors i ha anat en paral·lel a l'exigència d'una societat més conscient en si mateixa en el marc de la declaració de Menorca com a Reserva de la Biosfera. Cal dir també que la tasca de l'enciclopèdia s'ha alimentat en bona mesura de la feina que s'ha anat fent des de l'IME, com a institució que ha promogut el coneixement de l'Illa i des de l'Illa.

En resum, l'Enciclopèdia de Menorca no és només el fruit esplèndid del coneixement menorquí sinó que també és el símbol d'una Menorca il·lustre, com mai no s'ha donat en la nostra història. Una fita cultural de primer ordre com aquesta en la qual tots els menorquins hi som empesos a contribuir.

LA FUNDACIÓ ENCICLOPÈDIA DE MENORCA

Il·lustració 16: 15.2.18

CULTURA & ESPECTÁCULOS

EL LLEGAT • El departament de Cultura del Consell adquireix 202 documents originals de l'escriptor, procedents de la col·lecció de Gabriel Llambias

El patrimoni documental de Joan Ramis s'enriqueix

Mercè Pont

El patrimoni cultural menor que s'enriqueix. El Consell acaba d'adquirir més de dos-cents documents originals de l'escriptor, historiador i advocat Joan Ramis i Ramis (Mad, 1746-1819) i el seu entorn familiar que permetran completar de forma generosa la informació sobre aquesta família tan signficada del segle XVIII i inicis del XIX.

Es tracta d'un extens fons documental procedent de la col·lecció de Gabriel Llambias que passarà ara a ser públic. L'adquisició inclou un conjunt de documents patrimonials d'interès històric format per un mil·lenar d'unitats documentals, agrupats en 19 lligalls i que contenen en total 202 documents.

El departament de Cultura del Consell, després de valorar la importància i l'oportunitat d'adquirir el denominat Fons Ramis i d'haver-se taxat el valor del mateix, se l'ha fet seu per un import total de 42.500 euros. Dijous, tot aquest llegat de Joan Ramis va ser traslladat ja a la Biblioteca Pública de Maó on, els serveis d'arxiu procediran a la catalogació rigorosa segons criteris universals i estàndards, que ara no té, i que permetrà una consulta guiada i ordenada per tal de facilitar les tasques de recerca.

Cal recordar que Gabriel Llamb

Cal recordar que Gabriel Llam-

Aquest lligat de Ramis es podrà consultar a la Biblioteca Pública de Maó on s'hi troba l'Arxiu Històric.

**Aquest fons, taxat i
adquirit per 42.500
euros, ja es troba a l'Arxlu
Històric de la Biblioteca
Pública de Maó**

tació més rellevant de l'illa. Aquest Arxiu té per objectiu la salvaguarda, conservació, promoció i difusió del patrimoni documental.

illenc. Inclou documents des del segle XV i fins l'actualitat i completa ja amb una copiosa documentació sobre els germans Ramis i Ramis. D'aquí que aquest nou llegat completi la informació disponible.

El conseller de Cultura i Educació, Miquel Àngel Maria, assegura que aquesta obra voluminosa de textos originals de Joan Ramis «té un alt valor històric i documental per a Menorca».

**Un fons d'alt interès
per a la història
social, econòmica
i lingüística de l'Illa**

► Entre aquests 202 documents que s'han adquirit, es troben des de plots, contractes de cessió, rebuts, cartes, notes d'expropiacions, nomenaments de professors d'Institut, una obra de teatre, testaments i cobraments d'impostos per alquilar, entre molts altres.

Tal com s'especifica en les conclusions del document de taxació elaborat per Amadeu Pons i Serra «del conjunt de la documentació s'entrevé un interès notable per a la història econòmica i social de l'illa de Menorca, així com des del punt de vista lingüístic, tant com a testimoni de la presència del català a Menorca com a llengua viva, com per la presència de documents escrits de les variants pròpies de Menorca».

Podrà donar lloc a diversos estudis tant a nivell antropològic, genealògic, sobre la vida quotidiana, sobre l'economia menorquina del segle XIX i sobre l'ús de la llengua a l'illa.

Es així com aquest Fons Ramis posarà a disposició pública dels investigadors «una documentació rellevant des de diversos punts de vista, justament en una època que configura la modernitat de Menorca, especialment interessant per a historiadors i filòlegs però també per a altres disciplines científiques atesa la rica producció cultural de l'illa al segle XVIII», assegura el director Insular de Cultura i Patrimoni, Antoni Ferrer, a l'expedient d'adquisició del fons

Il·lustració 17: 3 2

CULTURA & ESPECTÁCULOS

PATRIMONI • L'arxiu Històric de Maó disposa ja del fons documental de l'escriptor i advocat maonès que ha comprat el Consell, i que servirà per aportar nous coneixements sobre l'autor i la Menorca del segle XVIII

Joan Ramis i Ramis, al descobert

Isaac Pons de Bonn

José Ramis i Ramis (1946 - 1919) és la figura de la història cultural de Menorca més important, l'herència per a també historiogràfica. És que «ens compromet a tot» a preservar i difondre el màxim del que es coneix sobre el personatge.

Avui defineix amb la coordinadora científica de l'Institut Menéndez de Estudios Especializados en Formes, Josep Maria Sureda, la importància del fons documental que el Consell ha comprat a Gabriel Llambias. Un lligat format per 218 pàgines amb un total de 1.000 documents, i volums, i col·leccions. "L'objectiu és posar en mans dels investigadors, perquè puguin fer feina de recerca històrica i filològica, etnològica i etnohistòrica", explica el director de la Biblioteca Pública i Arxius Històrics de Mas, Francesc Florit. Nascu «en un any molt ric en ciències (amb el borbó, Valls, el Concili)», diu Sureda, que afirma: «Així mateix, els que ens preocupen són els textos, les escriptures, les estampes, les icones... una mica de tot, relacionat amb canvis directament a Joan o Antoni Sureda, o bé amb els seus familiars». És que recordar, Ramon de Llambias i

[illegible]

Valor excepcional

«Una compra de documentació no es fa cada dia, només es justifica si el seu valor és excepcional, i en aquest cas ho és», manifesta el conseller de Cultura i Educació, Miquel Àngel Marín, qui quantifica en 42.580 euros el cost total de l'adquisició, «un preu, na de mercat, sinó de valor, a partir d'una tenció objectiva d'un professional».

Ruixís inaugura -la historigrafia menorquina, ell és el primer historiador modern de Menorca: i va elaborar un projecte historigràfic absolutament impressionant i no encara prou estudiat. En aquest sentit, dista de les obres

«és important en tots els seus vessants», el familiar i personal (per aprofundir en la seva trajectòria), l'econòmic (tenia una família lligada al comerç, ja a través de l'avi malloqués que s'establí a l'illa), cultural (literari i bibliogràfic), o d'història política de Menorca.

Gabriel Llombias va reconèixer l'effort econòmic important del Consell per comprar el llegat, el qual han aconseguit recuar durant anys gràcies a la col·laboració de l'antiquari Toni Ramis.

Ara es farà una catalogació exhaustiva i s'alegarà el fons al ja existent sobre Ramis a l'Arxiu Històric, fet que «ampliarà i millorarà», segons Florit, la documentació de la qual, preveu, en sorgiran noves publicacions.

Flórt, María I Salced, and Llambias, examining along documents. www.elsevier.com

Il·lustració 18: 23.2.18

Personas.com 80320
9 771576 626006

ASUNCIÓN CAPELLA Voluntaria a favor de los refugiados

● Nació el 26 de junio de 1981 en Valencia ● Trabajo como analista de crédito ● Formo parte de la entidad Obrint Fronteres Valencia, con la que colaboro desde que se fundó en 2016 ● Hasta la fecha hemos puesto en marcha dos Caravanas Abriendo Fronteras ● Ayer visité la Biblioteca de Maó para hablar de los proyectos que tenemos en marcha.

«Hay que hacer visible la realidad»

Capella, ayer en la Biblioteca de Maó durante su visita a la isla para hablar de la Caravana Abriendo Fronteras. Foto: JAVIER COLL.

Rubén P. Alenza

2017 alcanzamos las 180 entidades. Ello nos ha permitido movilizar en cada una de las caravanas a unas 400 personas.

¿Con qué recursos cuentan para salir adelante?

—La verdad es que es una acción autogestionada, los recursos se aportan desde los diferentes territorios que participan, aunque el trayecto lo hacemos de forma coordinada posándonos en contacto con aquellas ciudades en las que la caravana va a hacer alguna parada o acción para que nos ayuden cuestiones como el alojamiento o la comida.

¿Qué mensaje quiere transmitir en su visita a la isla?

—Esperamos que Menorca se una a nuestra caravana estival. El objetivo es que la gente se movilice y participe en esta acción, creemos que la gente de la isla tiene mucho que aportar y sabemos que son muy activos.

¿Solamente trabajan en campos relacionados con las personas refugiadas y los migrantes?

—Sí, nuestro objetivo es sensibilizar sobre las problemáticas, pero también denunciar lo que ocurre, además de crear red entre muchos asociados y colectivos que trabajan en ello. Conocer la realidad en primera persona y testimoniar lo que está pasando ayuda mucho a visibilizar, concienciar y movilizar a las personas pero que luego pensamos por nosotros mismos y podamos exigir cambiar aquello que no nos parece bien y que merece ser cambiado.

¿Satisfechos con lo conseguido hasta la fecha?

—Sí. Estamos contentos porque allí por donde hemos ido hemos conseguido una repercusión mediática muy importante. Creemos que hemos visibilizado mucho la situación de hombres sur, la agenda de allí, recibí una bolsa de agosto cuando llegó la Crimina.

La entidad pidió que se retirara la concesión del Premio Princesa de Asturias de la Concordia 2017 a la Unión Europea. ¿Es esa institución la clave de todo el problema?

—Creemos que las políticas migratorias de la UE son una de las causas de la crisis de los refugiados. Luego por otra parte, está el incumplimiento de los compromisos que adquirió nuestro gobierno, como la cuota de acogida de personas refugiadas. España no ha llegado ni un 10 por ciento de las 17.000 personas que dijo que recogería. La obligación de todos es exigir la acogida de los refugiados, que se cumpla lo prometido.

Hay entidades que se quejan de un bloqueo mediático. ¿Es su caso?

—En algunos casos sí. Nuestro objetivo es hacer visible la realidad y es porque los medios no llegan a cubrirlo, no cuentan una realidad. Creemos que hay una intención clara de que estas realidades no se sepan. Aunque es algo que ha empezado a cambiar a mejor desde la primera caravana.

¿Cuál es la solución al problema?

—No es sencilla. Pero ayudaría muchísimo que respetáramos los tratados de derechos humanos que ya hemos firmado y esos compromisos que no estamos cumpliendo en lo que se refiere a la acogida. El origen del problema no es fácil de solucionar, pero no es imposible, hay una falta de voluntad política que creemos que es fácil de cambiar.

¿Por qué es tan difícil cumplir con lo establecido?

—Hay muchos intereses económicos detrás. Al fin y al cabo hay muchas indias que se están beneficiando de ello. Hay un grupo de presión al que hay que hacer frente. No es un problema que se pueda solucionar a corto plazo pero creo que si se están haciendo pequeños avances.

Donació de Beatriz Gburek a la biblioteca

■ La Biblioteca Pública i Arxiu històric de Maó vol agrair el gest que la senyora Beatriz Gburek ens ha fet en la donació d'un centenar de llibres, revistes i separats procedents de la biblioteca personal de l'historiador José Luis Terrón Ponce. Aquest historiador va ser un investigador assidu que venia a consultar el nostre fons bibliogràfic per als seus treballs de recerca històrica. La donació ha enriquit el nostre fons i ha completat algunes sèries. Alguns documents que ja teníem els hem ofert a les altres biblioteques de Menorca. Habitualment la biblioteca no sol admetre donacions de llibres a excepció, com en aquest cas, d'aquells que tenen interès patrimonial, històric o bé poden millorar la secció menorquina del nostre fons.

FRANCESC FLORIT NIN
Director de la BPM • MAÓ

33

Il·lustració 19: 23_3

Il·lustració 20: 8.3

Las bibliotecas se ponen al día

El personal de la Xarxa de Biblioteques de Menorca ha participado en las acciones formativas organizadas para la adecuada implantación y uso del servicio eBiblio Illes Balears, que permite el préstamo de obras en formato digital a través de medios telemáticos.

Il·lustració 21: 21_3

MISCEL·LÀNIA GENEALÒGICA

MISCEL·LÀNIA DE COMIAT, RES ÉS ETERN

Antoni Tudurí

Secció de Genealogia
de l'Ateneu de Maó

Tot té un començament i tot té un final. El començament d'aquesta aventura genealògica va ser deguda a la demanda d'una periodista del MENORCA, Laura Bañón, conseqüència d'un article meu dedicat a Àngel Ruiz i Pablo, publicat tot just va començar l'any al qual es complien els 150 anys del seu naixement a Castell (1865). Aquest inici no presagiava cap futur, però una cosa en va dur un altre i aquesta a una tercera, fins a arribar a la quantitat de 80 articles, publicats amb una periodicitat quinzenal (pròpiament, es diu «bimensual», és a dir, dues vegades cada mes, no «bimestral» que vol dir «cada dos mesos», com acostumen a ser les factures o rebuts de la llum.

Dit açò, crec oportú comentar que mai de la vida hagués cregut que arribaria als 80 articles; i la virtut no és meua, és de la gran quantitat de personatges (home, dones i fets impersonals) que ha anat demanant pas a la meua modesta imaginació.

En el seu començament, les persones que demanaven pas eren prou conegudes o, millor, el seu nom era conegut pel fet de tenir un carrer o una plaça dedicada – moltes vegades compartida amb el nom que surava dins el nomenclàtor popular, com ara «carrer de les Morenes», dedicat al Dr. Orfila i tants altres com pot ser el carrer de

ses Vaques, dedicat a Sant Elies a Maó.

Més endavant, com ja he dit avui i tantes altres vegades, un personatge n'arrossegava un altre, molt sovint relacionat amb l'anterior, però sense que un servidors en sabés masses coses. Aquesta reconeguda ignorància personal em va dur a pensar que altres menorquins, fins i tot molt més documentats que jo mateix, tampoc tenien prou coneixements i que, humilment i honestament, podia ser bo que en parlés (o rallés, que tampoc ve d'aquí) per tal de recuperar la seva trajectòria vital, avui molt esmorteïda, si no morta del tot.

I així es va anar generant un seguit de miscel·lànies dedicades a persones prop de mortes dins el imaginari popular; uns més documentats i il·lustres i altres moltíssims més humils i desconeguts. Una cosa sí que ha estat comú, i és, a més del meu desconecement, que d'una o altra manera tenien qualche relació amb vivències o records personals.

Aquesta seqüència de fets, persones i records ha estat de vital importància a l'hora de poder arribar a les 80 remembrances.

Podria destacar a personatges tan importants com el general Esteve Benet, primer general d'Artilleria de l'exercit nord-americà, a més de professor d'Ètica a l'Acadèmia militar de West Point, d'origen des Castell (tothom ha sentit a parlar de l'almirall Ferragut, però del general Benet, no), fins a na 'Vivona', filla de mestre Josep Vivó, glosador analfabet del qual en sabem coses gràcies a la seva filla que sí que sabia llegir i escriure i podria parlar de

tantes altres persones que ha anat desfent, tal com a figures oblidades, però mereixedores d'un record per part de la gent del segle XXI.

Com he dit al començament d'aquesta miscel·lània, ha arribat el moment de plegar les veles i deixar espai a altres col·laboradors i a altres històries. Hi ha coses que embafen i no voldria que les miscel·lànies

ri com, on es poden veure totes les miscel·lànies publicades i, molt especialment, l'enllaç amb «genealogia dels menorquins», obra magna d'Antoni Guasch Bosch. Encara que ell trobi que no hi ha per tant. I tant que sí, una feina com aquesta és mereixedora del màxim aplaudiment.

I cal agrair també els facilitats i les ajudes dels responsables de l'Arxiu Diocesà de Ciutadella, Marc Peller i Josep Gornés, de l'arxiver des Castell, Diego Pons Pons, d'Antònia Cardona i de Francesc Florit Nin, de la Biblioteca Pública de Maó i tants altres col·laboradors puntuals que no puc seguir citant, per mor de deixar a banda tanta gent que m'ha ajudat al llarg d'aquests tres anys.

Hala idó, una forta encaixada a tots els lectors, que vull suposar que no són pocs, i fins a altres ocasions que ens permetin intercanviar ocupacions, preocupacions i activitats genealògiques, amb la finalitat principal de difondre els aspectes anecdòtics de la història domèstica menorquina.

En qualsevol cas, si qualche lector vol revisar alguna de les miscel·lànies publicades, pot punxar a «www.tuduri.com».

L'últim que il·lustra aquest article, tractat per Toni Vidal, ja és mort, però els arbres genealògics de la gent de Menorca són cada dia més frondosos i importants. Salut i bé a tothom i fins una altra ocasió.

arribessin a cansar els lectors.

Una cosa sí que vull destacar: la gran feina feta per Antoni Guasch Bosch, Rafael Aedo Pons i altres col·laboradors de la secció de genealogia de l'Ateneu de Maó. Fa 5 anys el gran arbre genealògic menorquí comptava amb poc més de 80.000 fitxes i ara ja estem arribant als 160.000. Es tracta d'una feina poc comú; poques col·lectivitats tenen una base genealògica tan nombrosa i documentada. Podeu veure aquesta base de dades a www.tuduri.com.

Il·lustració 22: 17. 3

EDITANDA / 3

'EL IRIS', LA CAPÇALERA VIVA MÉS ANTIGA

Francesc Florit Nin

Director de la Biblioteca
Pública de Maó

L'actual setmanari «El Iris» va néixer com a diari i així es va publicar durant 25 anys des del seu naixement el 1913. És per tant la capçalera viva més antiga de Menorca. Sempre ha tingut la vocació de ser premsa local al servei de la seva població, Ciutadella. Que una capçalera duri 105 anys és tota una proesa editorial. Les seves pàgines són, idó, testimoni del passat i del present, una llarga crònica del temps viscut a la petita comunitat que li ha fet de portaven.

Com gairebé tota la resta dels periòdics i setmanaris d'aleshores, «El Iris» era en castellà, perquè la premsa escrita sorgeix en un moment en que la llengua catalana era bandejada dels usos formals, tot i que s'introduïx el català en els anys foscos del franquisme en algunes seccions culturals, que setmana a setmana han de fer gairebé jocs de mans per a passar els límits de la censura. A partir de la mort del dictador, i sobretot a partir del 1989 el setmanari es fa bilingüe, fins que el 2003 s'adopta l'acord de fer-lo íntegrament en la llengua pròpia de Menorca. Aquest és el procés que han seguit tard o d'hora moltes de les capçaleres de la premsa lo-

En cadascuna de les etapes hi ha impresa l'esperit de l'època i les ideologies dominants

col dels països de parla catalana.

De les nombroses persones que han contribuït a la vida del «El Iris», periodistes, fotògrafs, col·laboradors, etc., cal destacar-ne una, la que passarà des de repar-

tidor a propietari i director entre el 1946 al 1951, Josep Al·les Quintana, conegut com en Bep de l'Iris. Llavors el diari anirà passant la direcció en diverses persones d'aquesta família com al seu fill Josep Al·les Serra, director des del 1960 fins al 1983, fins a l'actualitat sota la direcció Bep Al·les Salvà, net del primer, que ocupa la direcció des de 1989.

En fer-se els 100 anys d'«El Iris», s'edita un nombre dedicat a l'efemèride i en el qual

es fa un repàs històric per les etapes passades. En cadascuna de les etapes hi ha impresa l'esperit de l'època i les ideologies dominants: el *Diario catòlic* (1913-1936), el *Diario mitjancista* (1936-1937), «Hondero» com a diari del nacionalcatolicisme (1939-1940), fins a «El Iris, informació i cultura» primer i «Setmanari d'informació i cultura» després. En l'actualitat «El Iris» s'ha obert a les plataformes digitals.

Cal explicar que a més de la revista, «El Iris» és una empresa que igualment s'ha dedicat a l'edició i la publicació d'altres productes bibliogràfics. Algunes d'aques-

tes són en format de separata i d'altres en format de llibre. Resseguim les Monografies Menorquines, iniciada el 1951 fins a l'actualitat, i les Pàgines Menorquines amb una vintena de publicacions. Aquestes dues col·leccions recullen textos de temes diversos, però tots lligats a la història i a la cultura de Menorca, com per exemple els discursos pronunciats en el pregó del dia de Sant Antoni. Entre altres coses, també ha editat catàlegs d'exposicions diverses com el de la pintora Zulema Bagur o el dedicat al naufragi del vapor General Chanzy.

Un dels aspectes que més han treballat ha estat la cuina i la gastronomia. El seu director s'ha especialitzat en el periodisme gastronòmic i ha anat recollint i sistematitzant el patrimoni culinari de Menorca: «Sa cuina des poble de Menorca», «Cocina setmanal de Menorca», «Les arrels de la cuina menorquina», «La cuina de la Corema» i «El meu primer llibre de cuina menorquina» dedicada als infants.

«El Iris» és ara una revista consolidada, de la més llarga tradició en el periodisme il·lenc, que rep el suport de nombrosos subscriptors. La seva trajectòria ha meregut el Premi Ramon Llull el 2013. El 2017 va rebre el premi Francesc de Borja Moll de l'Obra Cultural Balear que distingeix a una entitat que s'ha destacat en la seva dedicació de la llengua i cultura catalanes i a l'aprofundiment de la identitat nacional.

Il·lustració 23: 27.3

Es Diari • MENORCA
MARTES, 3 DE ABRIL DE 2018

Cultura 19

L'ILLA INAUDITA

UN PLEC DE LECTURA DEDICAT A DEU POETES MENORQUINES

Pere Gomila
Poeta

No havia tingut encara ocasió de parlar d'una iniciativa digna de tots els elogis en l'àmbit de la cultura de Menorca, sorgida d'una proposta de la Biblioteca Pública de Maó, juntament amb la Xarxa de Biblioteques de Menorca i que compta amb la col·laboració de l'IME, Museu de Menorca i Consell insular. Es tracta dels Plects de Lectura, una publicació amb format de DIN A3 plegat i de gran difusió que, des del gener de l'any passat, s'edita cada mes amb l'objectiu de fomentar la lectura i donar a conèixer al públic més ampli possible, per mitjà d'un tast escollit dels seus escrits, els autors i autores de Menorca de totes les èpoques. A més, cada número inclou la reproducció d'una obra d'un destacat artista menorquí.

Ara s'han publicat ja 16 plects que es distribueixen a una gran diversitat de llocs de gran afluència de públic a fi d'arribar de manera especial a les persones que no van habitualment a biblioteques o museus, en un esforç per difondre

Fotografia de la lectura, a la Biblioteca Municipal d'Alaior, dels poemes del Plect de Lectura núm. 15, «Deu dones en vers», celebrada el passat dia 24. D'esquerra a dreta: Anna M. Ticoulat, Carme Cloquells, Maria Galetta, Marga Juanico, Lluïa Palliser i Fátima Anglada.

la riquesa artística i literària de l'illa —amb inclosió també de textos de caràcter històric i científic—, per desgràcia no sempre prou coneguda i valorada. Constitueixen per tant un testimoni de la importància i la qualitat dels nostres autors que convidava a aprofundir en el coneixement de les seves obres, a fer-los cada vegada més degudament reconeguts i estimats.

Em vull referir, en concret, al plect corresponent al mes de març que és dedicat a l'obra de deu de deu poetes menorquines que han publicat llibres, o bé poemes en reculls de diversos autors, i que, tot aprofitant que el 21 se celebra el Dia Internacional de la Poesia, es va presentar a la Biblioteca Pública Maó el mateix dia 21 i a la Biblioteca Municipal d'Alaior el dia 24, amb una lectura dels textos a càrrec d'algunes de les autores antologades. És la primera vegada que s'edita un plect d'aquestes característiques, és a dir de caràcter col·lectiu, i em sembla una

iniciativa feliç perquè ofereix una magnífica visió de conjunt de la qualitat, diversitat i vigor de la poesia escrita per dones a Menorca, a la vegada que demostra la saludable normalitat literària assolida a la nostra illa.

El plect presenta poemes de les poetes Anna M. Ticoulat, Marga Juanico, Sònia Moll, Blanca Ripoll, Maria Galetta, Marga-

rita Ballester, Lluïa Palliser, Sílvia Pons Seguí, Carme Cloquells Tudurí i Fátima Anglada. La il·lustració que acompanya els textos és la reproducció d'un bell i delicat oli sobre tela de l'artista Mitko Shiraiwa, resident a Menorca des de l'any 1977 i molt coneguda a l'illa per les exposicions realitzades i pels nombrosos cursos que ha ofert. Es tracta, per tant, d'un esplendïd conjunt en què la dona i la seva creativitat, el seu treball artístic i literari, la seva veu imprescindible, són els grans protagonistes que conviden a gaudir d'aquest plect tan especial i de descobrir, per als que no ho coneixien prou, la vitalitat de la poesia menorquina escrita per dones.

Com no podia ser d'altra manera, les diferents veus líriques participen de l'eclecticisme de la lírica actual i mostren una remarcable diversitat d'estils i propostes estètiques. Des dels poemes de càrrec més clàssic als més trencadors, des de l'expressió més delicada i subtil a la més enèrgica i descarnada, de la reflexió a la sensualitat, del vers més existencial al més irònic, del dolor i la soledat al somniure de l'apunt humorístic, sempre amb la força de la paraula, amb la mirada i la veu de la dona, en la veritat, la insubornable autenticitat de la poesia.

No som gens donat als consells, però us recomanaria vivament que col·leccioheu els plects de lectura. Són de franc i els trobareu per tot. Al final tindreu una visió àmplia de la riquesa i la vitalitat de la literatura i la cultura a Menorca, de la creativitat i exigència dels nostres artistes, de l'ambició i el rigor dels nostres escriptors, de les nostres escriptores.

Il·lustració 24: 3.4

ELS SABERS EDITATS PER L'ATENEU DE MAÓ

Francesc Florit
Nin (*)

L'Ateneu de Maó és la manifestació clara de la tradició menorquina per al coneixement i la difusió de la cultura, una tradició que arrenca al segle XVIII amb els il·lustrats de la Societat Maonesa de Cultura i de la qual podríem dir que en són els hereus. Com a entitat cultural, l'Ateneu de Maó ha desenvolupat una tasca de dinamització, d'organització, de difusió i per tant també d'edició d'alguns dels continguts i activitats que ha portat a terme.

Neix a principis del s. XX com tants d'altres ateneus d'arreu del país, amb la vocació de ser pont entre els sabers i la ciutadania, amb un esperit obert i atent al seu entorn. És part del seu adn establir diàlegs i fer partícips els ciutadans sobre els problemes i les inquietuds de tots els àmbits

socials i culturals. Com els lectors ja saben, l'Ateneu de Maó, organitzat en seccions diverses, és un dels indicadors per mesurar la temperatura de la nostra societat. El seu camp d'interessos és tan ampli que abraça qualsevol tema humà: ciència, art, literatura, filosofia, periodisme, història... Per allí hi ha passat personalitats destacades que n'han ostentat la presidència com Francesc Hernández Sanz, Pere Ballester, Llorenç Lafuente, Maria Lluïsa Serra, Andreu Murillo, Josep M. Quintana, i d'altres.

Però aquest article vol remarcar la tasca editora de l'Ateneu. A la Biblioteca Pública de Maó hi hem recollit en una exposició algunes de les publicacions realitzades que han ocupat totes les tres vitrines. Tanmateix cal dir que algunes de les publicacions no n'és prou propietat de l'editor però sí el seu impulsor perquè es tracta de les obres que han estat premiades als diversos certàmens que ha convocat l'Ateneu. Els Premis Ateneu han donat llum a llibres tan emblemàtics com «La ciutat des del carrer», el «Folklore musical de Menorca» de Deseado Mercadal, el «Folklore menorquí de la pagesia» de Camps i Mercadal i la

que es considera la primera guia turística de Menorca editada el 1911. Destaquem també que els premis literaris de l'Ateneu han donat a conèixer escriptors avui rellevants com Joan Pons amb «Naufrags», o Antoni Vidal Ferrando amb «Cartes a Lady Hamilton».

Per dir-ho de forma gràfica, el producte estrella de l'Ateneu com a editor és la «Revista de Menorca», un autèntic tresor de la bibliografia menorquina. Amb intermitències degudes sobretot a problemes de finançament, la revista s'ha publicat des del 1888 fins ara. Al llarg de les seves 35.500 pàgines queda reflectida la història cultural de l'illa. Després de diverses etapes incertes, quan l'Ateneu de Maó n'esdevé l'òrgan editor el 1906, la revista pren embranzida i

s'inicia una etapa brillant que arriba fins a la guerra civil espanyola.

En bona part de la seva vida, la «Revista de Menorca» ha patit importants mancances per al seu sosteniment econòmic per tal de donar-li solidesa i continuïtat.

L'acord de col·laboració amb l'IME el 1991 li proporciona estabilitat en l'edició i el

nodreix de continguts. Si qualcú es vol fer una idea més cabdal de la transcendència de la revista cal que consulti el treball «Antologia de una cultura» de M. L. Canut i J. L. Amorós editat per l'IME, que n'és un estudi exhaustiu i rigorós.

En resum, més enllà de l'activitat de l'Ateneu, la seva contribució a la bibliografia menorquina és més que rellevant, especialment per la perseverança en la publicació de la «Revista de Menorca» malgrat el mal entrebancs amb que s'ha topat al llarg de la seva història. És una més de les proves fetes pels menorquins en el món de l'edició.

* Director de la Biblioteca Pública i Arxiu Històric de Maó

35

Il·lustració 25: 10.4

CULTURA & ESPECTÁCULOS

SANT JORDI 2018 • Tots els pobles de Menorca se sumen, un any més, a la tradicional festa del llibre, i ho fan amb una gran diversitat d'activitats paral·leles que es realitzaran fins a final de mes

Llibres que tornen al carrer

Isaac Pons de Rosa

Per Sant Jordi i el dia del llibre tornen, un any més a Menorca, les tradicionals fires al voltant del món editorial, en les quals no hi faltaran tampoc les roses vermelles, que donaran el toc primaveral en els mercats que s'organitzaran a tots els pobles de l'illa.

El fet que el dia 23 caigui en dilluns ha animat, en alguns casos, a iniciar les exposicions de llibres demà passat mateix, sent Ciutadella el municipi on els llibres sortiran al carrer durant més temps, dissabte, diumenge i dilluns, quan hi haurà les visites escolars.

Maó, la fira del llibre tindrà lloc dissabte i també dilluns, dies en que es concentraran les diferents activitats complementàries, i a Alaior, Sant Lluís, Ferreries i Es Mercadal, les parades seran al carrer el dissabte.

En darrer terme, tant es Castell com es Migjorn Gran han programat les seves respectives fires per diumenge, aprofitant que només simultanejaran amb Ciutadella.

Novetats editorials

Com també és habitual, aquests dies venen carregats de les presentacions que els autors i les editorials fan dels seus darrers treballs publicats. Així, hi haurà actes promocionals a diferents pobles, com ara Ferreries, Es Mercadal o Ciutadella, alguns

La presentació va tenir lloc a la terrassa superior del Claustre del Carme. Foto: GEMMA ANDREU

Lectura dramatitzada, llibre gegant i 'e-books'

► Com és habitual, a Maó, la fira del llibre ve acompanyada de diverses activitats paral·leles.

«Cada any intentem que siguin diferents, per fer més atractiva la fira, més enllà de la venda de llibres i roses» que centrà les jornades de dissabte i de dilluns, explica el regidor de Cultura, Héctor Pons, durant la presentació del programa, juntament amb el president de l'Orfeó Maonès, Joan Mercadal.

I el director de la Biblioteca de Maó, Francesc Florit Nin.

Com a novetats, Pons apunta que, en coordinació amb les llibreries, es farà un sortej de deu vales de compra per valor de 50 euros cada un, entre aquells que hagin comprat llibres durant la fira. I Mercadal explica que dilluns, de 18 a 19.30 hores, «actors i actrius de l'Orfeó de molta vàlua» faran unes lectures dramatitzades al

carrer, per sorprendre el públic.

Enguany es recupera el Llibre Gegant, una iniciativa que es va deixar de fer el 2012 i en la qual hi participaran les escoles del municipi, fent dilluns el recull de pàgines a la plaça Constitució.

Florit Nin anuncia una xerrada a la Biblioteca, dimarts a les 20 hores, per donar a conèixer el servei de préstec de llibres electrònics, a través de la plataforma estatal «e-biblio».

Larga vida als llibres: recollida i venda d'exemplars de segona mà

► És habitual que a les fires del dia del llibre hi hagi parades de venda de llibres de segona mà, generalment per causes solidàries. És el cas de Caritas, que juntament amb la Residència d'Àncians del Consell Insular, vendran llibres a la mateixa residència de Maó (demà) i a la fira (dilluns).

Igualment, la Creu Roja serà present, el matí, al mercat que dissabte es farà a Mercadal, amb l'objectiu que es puguin fer aportacions de llibres nous o de segona mà. Una col·lecció que es continuarà de dilluns fins divendres al local de la Creu Roja al municipi.

Franco», de Joan-Lluís Lluís, guanyador del 58è Premi Sant Jordi de novel·la.

Per altra banda, a cada municipi s'han programat tot un seguit d'activitats, amb la col·laboració d'entitats i col·lectius. És el cas, per exemple, de la «Tria a cegues» que, des del 16 d'abril i el 30 d'abril ha preparat la Xarxa de Biblioteques de Menorca, o els contacontes «Damià el bufó» i «El conte del rei amb orelles de cavall», que Joana M. Pasqual farà itinerar per pràcticament tots els pobles de l'illa.

36

II·lustració 26: 19.4

Breus

LECTURA

Xerrada a Maó sobre el llibre electrònic i la plataforma e-Biblio

► La Biblioteca Pública de Maó ha organitzat per demà capvespre, a les 20 hores, una xerrada-taller dedicat a la lectura electrònica. El director de la biblioteca, Francesc Florit, xerrarà dels canvis que provocaran els llibres digitals, i les bibliotecàries Matilde Valero i Antònia Soler ho faran sobre la plataforma de préstec de llibres electrònics nacional e-Biblio, i tallaran el catàleg de què disposa. Durant l'acte, els assistents podran aprendre a gestionar la plataforma i obtenir els codis d'accés.

Homenatge a Josep Maria Llompart a la Biblioteca de Maó

Redacció

La Biblioteca Pública de Maó organitza aquest dijous, a les 20 hores, un acte de reconeixement a un dels poetes i homes de compromís Josep M. Llompart (Palma, 1925-1993) en l'Any Llompart declarat per acord del Consell de Govern de les Illes Balears.

L'acte consistirà en una conferència de Pere Gomila sobre l'obra i la figura del poeta i la projecció posterior del document

El poeta Josep Maria Llompart.

tal sobre Llompart produït per Sa Nostra sota la direcció de Jaume Vidal.

Josep Maria Llompart fou un home implicat en l'esdevenidor del seu país, amb una trajectòria cívica i personal que va contribuir a la recuperació de les llibertats i els drets nacionals i culturals del poble de les Illes Balears. Va ser membre d'una generació literària que es va comprometre intensament en la tasca de recuperar la tradició cultural. Com a editor i com a crític, va ser el mentor de diferents generacions d'escriptors al conjunt de les Illes Balears a l'Editorial Moll al costat de Francesc de Borja Moll. Com a historiador de la literatura, va ser un dels primers a estudiar sistemàticament la creació literària insular. També va ensenyar literatura catalana a la universitat.

II·lustració 27: 23.4

II·lustració 28: 8.5

Homenatge a Llompart a la Biblioteca de Maó

Redacció

La celebració de l'Any Llompart, declarat pel Consell de Govern de les Illes, ha tingut resposta a Maó amb un acte de reconeixement al poeta mallorquí ahir fosquet a la Biblioteca Pública. Pere Gomila oferí, en primer lloc, una conferència sobre l'obra i la figura de l'homenajat, al qual va defenir com «un home implicat en l'esdevenidor del seu país, amb una trajectòria cívica i personal que va contribuir a la recuperació de les llibertats i els drets nacionals i culturals del poble de les Illes Balears», digué el poeta menorquí.

A continuació, els assistents van gaudir de la projecció d'un documental sobre l'autor mallorquí, qui va ser membre d'una generació literària «que es va comprometre intensament en la tasca de recuperar la tradició cultural». A més, com a editor i com a crític, va ser el mentor de diferents escriptors als costats del menorquí Francesc de Borja Moll.

D'altra banda, Llompart, que va ensenyar literatura catalana a la universitat i va ser divulgador a la ràdio i a mitjans escrits, va rebre en vida diferents reconeixements i la seva poesia fou premiada amb guardons de prestigi.

El director de la Biblioteca, Francesc Florit Nin, i el conferenciant Pere Gomila ahir a l'acte d'homenatge. Foto: JAVIER COLL

Il·lustració 29: 11.5

EDITANDA /5

PREMSA PROPERA

Francesc Florit Nin
Director de la Biblioteca Pública de Maó

Maó té una llarga i rica tradició en premsa local, tot i que es desenvolupa de forma tardana en comparació a la península. Des dels inicis del s. XIX es comencen a editar els primers papers periòdics amb capçaleres com «Seminarario de la Isla de Menorca» (1811). Des de llavors, segueixen diversos títols fins a l'actualitat amb un total de 349 periòdics, la gran majoria de vida efèmera, però alguns d'ells tenen emblemàtics com «La Voz de Menorca», «Llum Nova», «El Bien Público», i d'altres. El moment de màxima ebullició es produeix durant la Segona República amb 37 publicacions, síntoma d'una gran efervescència social, cultural i ideològica, en la qual cada partit polític tenia el seu portaveu escrit.

Actualment la premsa local es redueix a quatre capçaleres de pobles i al diari «Menorca», d'àmbit insular i únic de periodicitat diària d'ençà el 1941, que mereixerà un proper article. Si fa uns pocs anys, en els 90 hi va haver fins a 8 publicacions, gairebé una a cada poble de l'illa, avui s'han re-

socials i culturals que no empresarials, fruit de la societat civil organitzada, i alimentada bàsicament de la col·laboració ciutadana.

No cal dir la importància que assolixen aquestes publicacions locals per a la vida comunitària. Les revistes locals no només informen de l'actualitat sinó que formen part del teixit sociocultural de la població i esdevenen vies de comunicació i participació ciutadana, de tal forma que

de la nostra llengua als menorquins.

Però més enllà de la publicació periòdica setmanal, mensual o trimestral d'aquestes revistes, les associacions que les creen i les gestionen també desenvolupen altres projectes de gran incidència social: són les revistes especials i les publicacions en format de llibre que van produint al llarg dels anys dedicats a fets rellevants de la vida local com les festes patronals, les efemèrides celebrades o estudis sobre aspectes de la memòria col·lectiva. Crec que són totes elles aportacions a la saviesa dels pobles. Per citar-ne només unes quantes tenim «Històries des Mercadal», «101 testimonis en primera persona», «Tralls i safones», «El cant de Deixem lo dol», «Les tradicions de Selmana Santa a Maó», «Mestres d'aixa menorquins», «S'any de sa neu a Menorca» i el recent «Menorca a Noctebom».

Quan apareixen aquestes publicacions són una alegria per a la gent, perquè parlen d'ells mateixos i de la memòria dels seus avantpassats, a més de recollir imatges antigues, sempre nostàlgiques del poble i del nostre camp.

Sense la contribució de la premsa local, la vida als pobles seria probablement més anodina, més pobre i desorientada. Les persones que dediquen els seus esforços i els seu temps a fer possible aquests petits miracles mereixen el reconeixement dels ciutadans perquè la seva feina ens fa ser una mica més qui som.

➡ RESULTA una hericitat publicar premsa local. Tenim molts exemples de revistes que han perdurat un cert temps, però que no han tingut continuïtat: «Cap de Ponent» (1990-2001), «La Veu de Menorca» (1997-99), «Es Carrer de Menorca» (2006-2008) i tants d'altres. La població reduïda a la qual s'adreça fa difícil la seva viabilitat econòmica. Però la convicció de realitzar un servei necessari de proximitat empeny els seus promotors en la persistència, amb un fort esperit vocacional, sense ànim de lucre i amb objectius més

exercixen sovint d'eina de cohesió social. La premsa de proximitat es caracteritza també per usar la llengua pròpia del territori com a vehicle de comunicació. Així, per exemple van néixer «S'UI de Sol». Algunes d'elles han experimentat un augment progressiu de l'ús del català de Menorca, com «S'Auba» que va passar del 34 per cent al 96 per cent d'ús del català en una dècada, i «El Iris» que va adoptar el català a partir del 2003. En aquest sentit, la premsa local ha fet una inestimable contribució al coneixement i aprenentatge

37

Il·lustració 30: 16.5.18

Lliurament de premis del VIII Concurs de Punts de llibre. Per vuitè any la Biblioteca Pública de Maó ha organitzat el concurs de Punts de llibre. En aquesta convocatòria de 2018 es van presentar un total de 251 punts que s'exposen a l'entrada. Els guanyadors a les diferents categories són: Daniel Pons Quintanilla, Paula Nicole Velasco, Alba Llull Coll i Maria Carmen Gomila Bonlich.

Il·lustració 31: 16.5.18

Revistes locals a la Biblioteca de Maó

■ Durant tot el mes de maig s'exposa a la Biblioteca de Maó una mostra del treball que fem les revistes locals de Menorca. Encara queden uns dies perquè els interessats en conèixer-nos passin i vegin el material.

Des de l'associació volem aprofitar l'avinentesa per agrair a Francesc Florit Nin la convidada a participar en aquesta activitat, una difusió interessant entre els usuaris de la biblioteca.

També volem agrair tant a la Biblioteca de Maó com al Consell Insular la idea de crear Editanda, una manera de donar a conèixer tot allò que avui en dia s'edita a l'illa.

Si recorden l'article publicat per Francesc Florit Nin el 16 de maig, poden estar ben segurs que és una heroïcitat publicar revistes locals a Menorca. El voluntarisme i el compromís a ben segur que són dos aspectes essencials per dur-ho a terme.

Què és una revista local? És un mitjà de comunicació social, una publicació periòdica (setmanal, mensual, trimestral o quadrimestral) que aporta in-

formació general, notícies, col·laboracions, reportatges, opinió i esports, d'entre altres temàtiques, per donar a conèixer la realitat d'una població.

Hi estan excloses les publicacions diàries, les de tipus gratuït i els butlletins d'entitats privades o publicacions d'administracions públiques.

Actualment existeixen a Menorca quatre publicacions locals: el setmanari «El Iris» a Ciutadella, els mensuals «S'Auba» de Sant Lluís i «S'Ull de Sol» d'Alaior i el trimestral «Xerra i Xala» des Mercadal.

Tots nosaltres estem agrupats en l'Associació de Premsa Local de Menorca, creada el 1991, i per la qual hi han passat diverses capçaleres més, avui ja desaparegudes: «Revista de Ferreries», «Alaior Esportiu» i «Cap de Ponent». «Ventet de Fornells» viu un moment d'incertesa.

Des de l'associació treballam per als associats i la nostra principal activitat de difusió és la Diada de la Premsa Local de Menorca, activitat realitzada ininterrompudament des de 2001.

Les informacions, col·laboracions, reportatges i altres aportacions les fem en català, una aposta decidida que vam predren les revistes, especialment des de 1999, per comunicar-nos com parlem amb els nostres veïns. Una manera més de fer cultura i identitat a través de les revistes.

Podem afirmar que actualment les revistes locals són gairebé l'únic mitjà de comunicació social de Menorca que utilitza el català en les seves publicacions.

Aquest és el món que els visitants a l'exposició descobriren, davant un bon grapat de revistes i llibres i fullets editats per nosaltres.

En definitiva, una mostra del treball ben fet a principi del segle XXI per reforçar el coneixement de la nostra societat local, la més propera en la qual vivim i ens comuniquem diàriament.

MIQUEL A. MARQUÈS SINTES
President de l'Associació de Premsa Local de Menorca

Il·lustració 32: 28.5.18

Un día para valorar la memoria colectiva

R.P.A.

Desde 2004, cada 9 de junio se celebra el mundo entero el Día Internacional de los Archivos, una fiesta que en Menorca se ha conmemorado con diferentes actividades. Se han sumado en esta ocasión el departamento del Consell insular que custodia los fondos documentales de la institución, algunos de los cuales ha compartido con el público, y el Arxiu d'Imatge i So de Menorca, desde donde han mostrado cómo se realiza su trabajo. Ayer fue el

turno de Arxiu Històric de Maó, que ofreció una visita guiada por los pasillos en los que se pueden encontrar miles de documentos, unos tesoros que tuvieron la suerte de poder ver una quinceña de visitantes.

Un archivo unido de una forma muy directa al de la biblioteca de la ciudad, para cuyo director, Francesc Florit Nin, la fiesta de ayer representa «una manera de dedicar un día a la memoria colectiva y poner en valor los servicios que prestan los archivos a la comunidad».

Por cuestiones de espacio la visita al Arxiu de Maó se limitó a 15 personas. Foto: JAVIER COLL

Il·lustració 33:10.6.18

9 DE JUNY DIA INTERNACIONAL DELS ARXIVS

MEMÒRIA AMAGADA

Francesc Florit Nin
Director de la Biblioteca
i Arxiu Històric de Maó

Les persones que coneixen la malaltia d'Alzheimer saben com de devastadors són els seus efectes a qui la pateixen. Perquè les persones que oblidem, en bona part deixen de ser persones. Rere l'oblit hi ha la pèrdua del llenguatge – o tal vegada re- te la pèrdua de llenguatge hi ha l'oblit, també. I rere la pèrdua del llenguatge hi ha en conseqüència la pèrdua del pensament, del raonament crític i, en definitiva, de la salvaguarda de la personalitat.

Tot i que l'Alzheimer és una patologia que afecte persones individuals, permetim que traspassi la comparació a l'àmbit social. Hi ha una malaltia que podríem equiparar a una mena de pèrdua de memòria, de llenguatge i de pensament a la comunitat social. Alguns molts pobles han patit un segrest de la seva memòria, de la seva llengua i del seu univers del coneixement singular.

❖ QUAN UN POBLE descuida el seu llegat, abandona la seva llengua pròpia i renuncia a la seva singularitat –per les causes que siguin: pròpies, impropies o sobrevingudes– s'exposa a un segrest fàcil de la seva personalitat. No se sap mai d'Alzheimer social, és una simple comparació. Però si se de la importància de la memòria històrica per a la salut del país.

Bona part d'aquesta memòria és oral, immaterial, en continua transformació. Una altra part és escrita, documental i guardada en els diversos arxius. Un d'aquests arxius és que el es troba ubicat a la Biblioteca Pública de Maó, l'Arxiu Històric Provincial. Per aquest motiu celebren un any més el Dia Internacional dels Arxius segons la resolució adoptada per Nacions Unides el 2004.

És una manera de tenir una diada dedicada a la memòria col·lectiva i de donar valor als serveis que presten els arxius a la seva comunitat. En concret es vol «conscienciar la ciutadania sobre la importància dels arxius perquè aquests constitueixen la base dels seus drets i de la seva identitat; sensibilitzar els dirigents sobre els beneficis de la gestió documental per al bon govern i el desenvolupament; sensibilitzar tant el sector públic com el privat de la necessitat de preservar els arxius a llarg termini i facilitar-ne l'accés; conscienciar la ciutadania sobre la singularitat dels documents conservats en els arxius; promoure i millorar la imatge dels arxius a nivell mundial» tal com queda recollit.

Els arxius són els garants de la con-

servació i preservació dels documents. Un servei adreçat als ciutadans per servir la història de la societat, per moure la memòria històrica i les idees, però també com a servei de gestió documental que impulsen la gestió eficaç i eficient de les administracions els nous reptes de l'administració electrònica o la preservació digital.

❖ EN UNA DIADA com aquesta, com fan altres arxius de Menorca i d'arreu del món, la millor manera d'acomplir amb aquests propòsits obrir l'arxiu a les persones, és a dir, organitzar una visita guiada el proper dissabte dia 9 de juny a les 11h. Com que l'accés al nostre arxiu és restringit, la visita guiada es farà en petit grup, màxim de 15 persones, per la qual cosa cal fer inscripció prèvia. Perquè creiem que els arxius no poden estar amagats als porcos, sinó que s'han de pensar com espais oberts d'accés universal a tota la ciutadania, amb garanties, suposat, per la seva preservació, o servició i custòdia. L'acte comptarà amb dues persones que treballen a l'arxiu i ensenyaran diversos documents interessants que s'hi guarden, l'esperem que segueixi, les funcions que els treballs que s'hi realitzen. Tenim la nostra salut com a poble.

39

Il·lustració 34: 6.6.18

MESCLANT PARAULES

ELS PLECS DE LECTURA I PERSONES GENS CULTES

Ferrán Andreu
Bijuter

El primer el vaig trobar en una sala d'espera de l'Hospital, era el número 4. L'endret anava dedicat al lingüista Francesc de Borja Moll. La redacció «Enamorat de les campanes», un fragment extret del seu llibre «Els meus primers trenta anys» és deliciós.

A l'envers un oli sobre tela de Rafael Vidal (Maó, 1964). Del magnífic paisatge de la natura menorquina, em crida l'atenció una paret seca amb esquena d'ase. Profia en l'art pictòric som, el llenç despartit en mi interès per l'obra del pintor, que de tendència realista és autor de paisatges bodegons i retrats, «una pintura capaç de dir coses».

El segon va caure a les meves mans també per casualitat, va ser en un supermercat de barri. A continuació els he anat descobrint a llocs inesperats com el Poliesportiu, altres cercats a la seu del Consell i la major part fins el número 17, em van ser amablement proporcionats a la Biblioteca Pública de Maó.

✦ AQUESTS PROSPECTES són menuts difusors de cultura. Al no ser home de lletres i profa en les arts plàstiques, em venen molt bé aquestes píndoles de il·lustració, vertaderes dosis instructives, que permeten tenir coneixement tan de feits històrics, renovacions pedagògiques, desconeguts impressors o reflexions sobre l'economia de Menorca, com de poetesses i escriptors actuals, a més de les obres en diferents tècniques pictòriques d'una bona quantitat d'artistes menorquins.

Malgrat que som molts els que no tenim estudis, és un distintiu generacional dels que avui rondem els seixanta, el considerar a la cultura un eina que millora la vida de les persones. Per açò som molts també els que vam creure que amb l'accés a estudis superiors d'àmplies ca-

pes de la població, el món milloraria ràpidament. Flàvem esperançats que seríem honestament ben governats per persones cultes.

Hò teníem mal entès. Ser culte és una condició superior distinta a la de ser una persona formada, instruída o que té erudició en determinada matèria. L'equívoc és creure que per ser una persona culta és requisit suficient estar en possessió de titulacions i currículums atapeïts. És cert que acabar una carrera universitària és meritori i aporta una pàgina de merescuda reputació facultativa.

Aquesta és la intenció de l'estil Casado amb estafes en els estudis, o directament la falsificació a la manera de Cifuentes, buscant anomenada, renom, amb una simulació de qualitats intel·lectuals per medi de llicenciatures no realitzades o màsters regalats.

✦ DIUEN els que hi entenen que el fet de transformar-se en una persona culta és una qüestió d'actitud, res a veure amb graus, llicenciatures i coneixements específics. Ser culte és ser 'cultiva', ensenyat per fer servir no sols la intel·ligència cognitiva, sinó també la sensibilitat estètica, la lucidesa ètica i la capacitat de comunicació.

Per definició les persones cultes aprenen les arts, respecten a tothom, mantenen una actitud constructiva i comprenen el que succeeix al seu voltant. Per açò troben arguments i solucions raonades als problemes.

Per si no es tenies prou, a més, els descreuen com a homes i dones tranquils i conciliadors. Els éssers cultes no manipulen ni diuen mentres, senzillament perquè fer-ho és de mal gust.

Diria vostè que en la present generació d'estadistes, de dones i homes públics, són abundosos els possessors de les capacitats que destaquen als cultes o es comporten com a tal?

✦ POSEM PER CAS el Sr. García Albiol, quasi sempre es mostra agressiu, amenaçador i gens agut. O la Sra. Arriadas amb un aire de malvada, fent retrets i atacant continuament amb desimboltura als adversaris. El Sr. Rufián no es queda enroscat, el seu estil sincopat, tosc, a vegades ordinari. I que dir del Sr. Iglesias, rabut i permanentment irritat.

Tots ells són l'antagònic de persona culte, són una mostra de ximplessa, un poquet o bastant primitius, incapaços de mantenir una actitud edificant i contraindicats si es vol obtenir la tranquil·litat i l'assossec imprevedibles per fomentar les bones relacions, aconseguir un aprofitament, acordar i resoldre conflictes.

I no es cregui a Menorca també en tenim un cert nombre de persones gens cultes. Potser als termes de Sant Lluís o es Migjorn en trobarem mes d'un.

Il·lustració 35: 5.6.18

20 Cultura

LIBRO • Montserrat Catalán presenta en Menorca la historia ilustrada «El primer joc d'en Jan i la Marina»

Un cuento como la vida misma

Rubén P. Mienzo

«Ser col·laboradora de Migjorn, Casa de Sant Jordi... M'he de donar a conèixer a través dels meus fills, abraçada de tres nens i una neta. M'he de donar a conèixer a través de la Universitat de la Hibernia». Així se presenta Montserrat Catalán i Mollera, gitanes alemanes, a la Biblioteca de la Marina de la Marina de la Marina. Desde hace un tiempo está publicada, y ahora se encuentra embalsada en un volumen, como la que le ha sucedido a Mienzo.

La directora salta a por en la Biblioteca de Maó para presentar el libro. La historia, según ella misma relata, de «un ambiguo» que vive por la hermosa del un tabaco que ha llegado a la librería de la mano de la editorial Pòrtic. Edicions. Un tabaco que ha arribat a la libreria, més que se se ha convertit en la primera referència de una

colección para la que se preparan nuevos títulos, que formaran parte de una colección bautizada como «Migjorn» y que tiene como principal propósito «el cuidado de la vida desde su infancia en todas las etapas».

Catalán ha planteado en las páginas de su primera aventura editorial el respeto de la experiencia de una gran parte de su vida: de la vida a su entorno, sus valores, su cultura. Una actividad que le ha proporcionado un gran contacto con las familias, lo que le ha ayudado a encontrar las palabras para explicar la llegada de un nuevo a la familia. Lo que le ha ayudado a encontrar las palabras para explicar la llegada de un nuevo a la familia. Lo que le ha ayudado a encontrar las palabras para explicar la llegada de un nuevo a la familia.

En la foto, Montserrat Catalán y Esther Prim, en la Biblioteca de Maó. Foto: JORDI SERRA

lo que es la llegada de un nuevo a la familia. Lo que le ha ayudado a encontrar las palabras para explicar la llegada de un nuevo a la familia. Lo que le ha ayudado a encontrar las palabras para explicar la llegada de un nuevo a la familia.

Historia ilustrada
Una historia que llega a acompañar por una vida de ilustraciones que se van de plasmar en un volumen de una vida y se termina a la vida. Lo que le ha ayudado a encontrar las palabras para explicar la llegada de un nuevo a la familia. Lo que le ha ayudado a encontrar las palabras para explicar la llegada de un nuevo a la familia.

Il·lustració 36: 5.6.18

La ley del cambio climático, más presión para el cambio de modelo

► Por encima de los indiscutibles argumentos económicos y ambientales en favor de la transición hacia un modelo basado en energías renovables, está el Imperativo legal. La Unión Europea empuja en esa dirección y el anteproyecto de ley sobre el cambio climático convierte en norma lo que hasta ahora han sido recomendaciones. A esos argumentos se añade el estímulo económico que llega a través de planes como el Feder, que prevé 73,3 millones de euros para infraestructura de energía renovable en la próxima convocatoria.

Nicoletta del Bufalo, de Ecorys España y los asistentes a la Jornada ayer en la Biblioteca de Maó. Foto: JAVIER COLL

Il·lustració 37:12.6.18

Personas.com

9 771578 626008

MARTA VEIGA | Escritora

- Nací en Maó el 20 de octubre de 1979 • Tengo un hijo de cuatro años, Jan • Soy escritora y funcionaria de carrera en la Administración Local • Mi principal afición es pasar tiempo con los míos, soy muy hogareña • Esta tarde, a las 19 horas, presento en la Biblioteca de Maó mi segunda novela, «El banc del vent».

Veiga, con un ejemplar de su última novela, «El banc del vent», en sus manos. Foto: MV

«Hay que leer con ganas, sin imposiciones»

Rubén P. Atienza

Se define como alguien a quien le gusta la tranquilidad de la isla, una paz que también aprovecha para nutrir su mundo literario. Ahora lo que quiere es «disfrutar del momento» que le ofrece su nueva novela.

¿De dónde le vienen su pasión por la literatura y la escritura?
—El entusiasmo por la lectura es un tema y la pasión por la escritura, otro. En mi opinión no hay mejor manera cuando se quiere transmitir que predicar con el ejemplo.

Intuyo que es una pasión que le viene de lejos. ¿Certo?
—Recuerdo a mi padre, cada noche, acostándose a mi lado para leerme un capítulo de nuestro libro preferido, o a mi madre que, desde siempre, ha sido una apasionada de los libros. Igualmente, pienso que cualquier lectura debería ser una experiencia positiva, es decir, hacerla por iniciativa propia, con ganas, voluntariamente y no por imposición.

En su caso tuvo la suerte de contar con un gran ejemplo como fuente de inspiración.
—Certo es sin embargo que si desde niños lo vemos en el hogar resultará más fácil que se adopte la lectura como una práctica natural, agradable y deje de verse como una obligación.

La lectura puso la base, ahora cuéntenos como todo le conduce a plasmar historias sobre el papel.
—Mi pasión por la escritura, en cambio, no recuerdo muy bien en qué edad llegó, pero seguramente le debía ser durante la adolescencia, esa etapa de la vida donde conviven mil emociones a la vez. Lo que hoy te parece bien, mañana resulta ser un acontecimiento catastrófico; y esos consejos que, con los años, te parecen un regalo dejado en herencia, en aquel momento te parecen que nadie los va a poder entender. Así que durante aquella época empecé a escribir sobre aquellos sentimientos llamados sentimientos, pero que hasta hace cuatro años no decidí que salieran a la luz.

Una experiencia que plasmó con la edición de su obra de debut, «Ráfegues de Tramuntana».
—Sí, «El banc del vent» es mi segunda publicación y puedo decir que su gestación ha sido completamente diferente a «Ráfegues de Tramuntana».

¿Qué paso supone en su carrera la edición de «El banc del vent»? ¿Cómo ha evolucionado?
—Pues la evolución tiene que ver con el hecho de que desde hace cuatro años soy madre y, sinceramente, entre escribir o ir al parque con mi hijo Jan, prefiero ver cómo se teja por el tubo, ganando antes que cualquier otra cosa en el mundo. Esta ha sido una novela escrita a momentos, priorizando siempre mi vida personal, pero sin dejar nunca de escribir.

¿Tiene que ver la trama con Menorca? ¿Hay alguna inspiración insular?
—En ésta el escenario es barcelonés, pero quien me conoce bien sabe que soy una enamorada de mi isla y no podía dejar de hacer alguna alusión a ella, así que decidí que en algún momento debía hacer mención al viento, y qué mejor manera que hacerlo en su título.

¿Qué nos puede avanzar sobre la trama?
—Una editorial familiar está pasando por su mayor crisis económica. Su director, Tomeu, se lo comunica a sus compañeros de manera abierta y sincera. Entre ellos, se encuentra Aina, editora y ex-pareja de éste. La protagonista recibe un misterioso manuscrito, difuso entre el recuerdo y el olvido, que invita al lector y lectora a ser descubiertos... Hasta ahí puedo contar.

¿Cuáles son sus referentes literarios?
—Estos últimos años mis lecturas han sido fundamentalmente sobre educación infantil, pero si tuviera que nombrar un referente literario, me quedaría, sin lugar a duda, con Paul Auster. «4321» será mi próxima lectura.

41

Il·lustració 38: 8.6.18

20 Cultura

LLIBRES • L'associació cedeix a la Xarxa de Biblioteques 'Cua de Sirena' i 'Tulipán: el hada de los deseos de cumpleaños'

Chrysallis dona dos contes infantils sobre la diversitat

Membres de Chrysallis van lluirar els volums a la Biblioteca de Maó. Foto: GEMMA ANDREU

Redacció

Chrysallis, l'associació de famílies de menors transsexuals, ha fet donació de dos llibres infantils a les biblioteques públiques de la Xarxa de Biblioteques de Menorca, «Cua de sirena» i «Tulipán: el hada de los deseos de cumpleaños». Aquests llibres ajuden a donar

conèixer i visibilitzar la transsexualitat amb una mostra més de la diversitat humana. També s'ha inclòs un dossier, elaborat per aquesta associació, amb recursos didàctics per a alumnes de diferents edats, des d'infantil fins a batxillerat.

Durant els darrers anys s'ha fet un avanç en el reconeixement social de la diversitat i la llibertat

d'orientació sexual. Ja fa dos anys, l'Equip d'Atenció Primerenca va crear i posar a disposició de les biblioteques i les escoles una maleta pedagògica amb contes sobre gènere. També, des de fa poques setmanes, les biblioteques de Menorca també disposen del material bibliogràfic que conté la Guia LGTBI «Visibilitzar la diversitat».

Il·lustració 39: 21.6.18

42

EDITANDA / 6

EDITORIAL MENORCA, CADA DIA A PUNT

Francesc Florit Nin
Director de la Biblioteca
Pública de Maó

Es fa difícil escriure sobre l'Editorial Menorca en el poc espai d'un article per la llarga vida que té i per la rellevància del seu producte bàsic, el diari *«El Menorquí»*, el llarg dels darrers 75 anys d'història local. Tanmateix, el lector que tingui sed del següent històric i els canvis que s'hi han donat pot recórrer a la revista commemorativa dels 75 anys publicada el 2016. Durant aquest mes de juny s'exposa a la biblioteca una selecció de les publicacions fetes per aquesta editorial dins el cicle dedicat a les entitats i empreses editores de l'illa sota el títol Editanda.

❖ LA TASCA EDITORA del Menorca és dividida clarament en dos àmbits. El primer, iniciat el 1941 fins a l'actualitat és el periodisme generat al voltant del diari. El segon és la tasca de publicació de llibres i revistes que s'inicia el 1957.

En altres articles he indicat la proesa que significa dedicar-se a l'edició i publicació a Menorca. El cas de l'Editorial Menorca és un exemple paradigmàtic. Ho és més en el temps actual en el qual totes les capçaleres del món, des de les més petites fins a les de gran tirada internacional, sofreixen un procés de recessió sobrevinguda arran de la irrupció de la comunicació digital. Només l'esforç i la fe poden explicar la perseverança del diari *«El Menorquí»*, la

capacitat d'adaptació als nous contextos i, especialment, el suport rebut pels seus lectors. Avui té 70 treballadors, més d'un centenar de col·laboradors, cada dia rep una mitjana de 20 cartes al director, té una tirada de 4.687 exemplars i una difusió mitjana de 4.082 lectors (dades de OJD de 2017). El seu editor Josep Pons Fraga ho sintetitza així: «el Diari Menorca, tot i les dificultats i els entrebancs ha arribat a les 24.122 edicions, una fita mai assolida en la història del periodisme d'aquesta illa i el situa com la capçalera de més llarga durada». Aquestes xifres fan que el diari *«El Menorquí»* s'hagi fet gairebé imprescindible per a la informació i la comunicació de la comunitat de persones de l'illa. En con-

seqüència té sobre seu una gran responsabilitat envers la realitat que transmet i interpreta. Com tot mitjà de comunicació que es vol rigorós, es proclama atent a la pluralitat social i ideològica, la qual cosa no resulta fàcil d'aconseguir. El director Josep Bagur explica que «El diari té la voluntat de servir la societat menorquina, interpretant la realitat, un exercici incompatible amb la satisfacció d'expectatives i els interessos de tothom».

En ser també un mitjà local, que dona servei a una comunitat petita, on les experiències i les conviccions són properes i vivencials, la tasca d'informar resulta encara més compromesa davant una societat cada cop més diversa i complexa. Ben encertada és l'observació de Miquel Seguí Puntas (conseller de l'editorial): «Aquest és el compromís del diari, seguir sent la república de paper (i digital) de tots els menorquins, on tothom s'hi senti representat però possiblement no totalment identificat». Comptat i debatut, «es diari» menorquí ha estat reflex de l'evolució social i dels contextos històrics pels quals ha passat. És i serà una font rica per a la historiografia.

❖ PEL QUE FA la segon àmbit, l'Editorial Menorca ha produït tot un seguit de publicacions de primer interès. Cal ressenyar per exemple l'edició de revistes especials dedicades a les festes patronals dels pobles i els anuals de resum de la informació local. També té interès la publicació dels premis de creació literària Illa de Menorca que convoca cada any, on s'han donat a conèixer les primeres obres d'alguns escriptors que amb el temps s'han consoli-

dat i que avui conformen la plèiade de magnífics narradors menorquins. Finalment considerem algunes publicacions que s'han produït a les seves gràfiques, com és el cas de la col·lecció de còmics adreçats a infants i joves per donar a conèixer la història de l'illa: «Taulis», «La conquesta de Menorca», «Història de Menorca», «Llegendes menorquines», tots ells dibuixats per Diego Ibáñez. Mereix destacar-se els dos llibres que recullen les creacions de l'ingeniu humorista gràfic Zaca.

Sovint les col·laboracions al diari motiven la publicació en format de llibre dels articles escrits atès l'interès que susciten. És el cas dels escrits d'Antoni Olives sobre la vida pagesa als llocs, el de «Rondalles de s'Àvia Guideta» de Margarita Cuaules i el de «Pedraules» de Joan Pons en una coedició amb l'IME. Una col·laboració habitual són les «Cartes republicanes» de Josep Portella, a través de les quals dona a conèixer la feina d'investigació històrica sobre el període convuls de la II República, la Guerra Civil i la postguerra i que ha donat lloc al «Llibre d'exilis», una monumental biografia del prop dels mil exiliats menorquins, l'última gran obra publicada a l'Editorial Menorca.

❖ A LA BIBLIOTECA Pública de Maó, com a dipositori de la riquesa bibliogràfica i documental de l'illa, tenim enquadrats per mesos els tems del diari *«El Menorquí»*. La col·lecció completa ocupa l'extensió més llarga de prestatges que qualsevol altra col·lecció. Són metres de pàgines i pàgines escrites que guarden les perpectives dels menorquins en els últims 77 anys.

Il·lustració 40: 13.6.18

BIBLIOTECA DE MAÓ

Jornada sobre
programas europeos de
cultura y patrimonio

La Biblioteca Pública de Maó organitza el jueves día 5 a las 12 horas una jornada informativa sobre los programas europeos que ofrecen financiación a proyectos culturales y de participación ciudadana. El objetivo es dar a conocer los programas Europa Creativa, Europa con los Ciudadanos, y de la Euroregión Pirineos Mediterráneo 2018. Durante la jornada se explicará en qué consisten los distintos programas, las convocatorias, su presupuesto y el tipo de proyectos que financian.

BIBLIOTECA PÚBLICA
Donación de un libro sobre la
Industria de monederos de plata

Gabriel Llamblas ha donado a la Biblioteca de Maó el libro autoeditado en 1995 por Juan Santaló Mediavilla titulado «La industria de monederos de plata: La fábrica de D. Juan Gomilla Riudavets», que ya no está en el mercado. Dado el interés histórico del ejemplar, la biblioteca lo pone a disposición de los estudiosos en conocer uno de los períodos más pujantes de la industria bisutera en Maó.

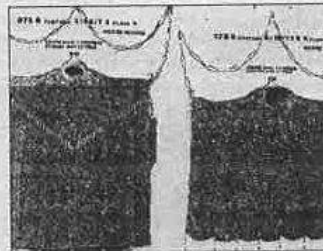

Imagen del libro sobre los monederos de plata.

Il·lustració 41: 30.6.18

Il·lustració 42: 24.7.18

EDITANDA 7

LA TASCA EDITORA DEL CERCLE ARTÍSTIC

Francesc Florit Nin
Director de la Biblioteca
Pública de Maó

Rafel Palliser
President del Cercle
Artístic

El Cercle Artístic de Ciutadella és el setè convidat a participar del projecte Editanda, la sèrie d'exposicions que la Biblioteca Pública de Maó organitza al llarg del 2018 sobre empreses i entitats que es dediquen en part o en la seva totalitat a l'edició a Menorca. Durant el mes de juliol per tant es podran veure els llibres, revistes i altres documents que l'entitat cultural ciutadellenca ha anat produint.

La principal publicació del Cercle Artístic i que n'és el referent són les «Publicacions des Born», iniciades el novembre de 1996 i impulsades sota la presidència de Alberto Coll, quan el Cercle Artístic, amb l'afany de contribuir a l'enriquiment de la cultura, va decidir donar una passa més i apropar a tothom tot allò que d'interessant s'havia dit en els diversos cicles de conferències que s'havien dut a terme durant cada curs acadèmic, així com també treballs de diversa temàtica. S'evitava així que es perdés tot allò exposat oralment a la Sala

d'Actes. De forma que es deixa constància escrita no només de les activitats sinó també dels continguts tractats, la qual cosa facilita fer-ne un seguiment històric de temàtiques i problemàtiques de cada època. L'any 2004 sota la presidència d'Esperança Pons comença una nova etapa amb el número 13, en la qual es renova el disseny, el format i es crea un consell de redacció. L'any 2005, s'edita el nombre doble 15-16, monogràfic dedicat a les «I Jornades de Recerca Històrica de Menorca. La Manuqra de Said Ibn Hakan, un país islàmic a Occident» celebrades el mes d'octubre de 2004 i organitzades per la SHA Martí i Bella.

Amb aquestes jornades i aquesta publicació s'obre una línia de recerca que fins llavors havia quedat prou desatada de la historiografia menorquina.

AL 2005 DESTACA la publicació de nombre 17-18 «Història del Cercle Artístic de Ciutadella (1881-2006)», amb motiu del 125è aniversari, una publicació molt estimada, ja que es va poder recopilar i publicar tota la història de l'entitat fins aquell moment. Se segueix editant «Publicacions des Born», cada any o cada dos, però d'una manera constant fins al 2011, que pateix una aturada per culpa de la crisi econòmica, i per falta de finançament no es torna a publicar fins el 2015, sota la presidència de Rafel Palliser. Aleshores es va presentar el doble número 23-24, dedicat a les «XI Jornades de Recerca Històrica de Menorca. La

pesca en el Mediterrani Occidental. Les claus de l'acció de l'home en el Mare Nostrum».

La darrera publicació va ser el març del 2017, amb una gran publicació per diversos motius, és el nombre 25 «Menorca entre fenicis i púnics» sobre les XIII Jornades de Recerca Històrica de Menorca (2015). Amb aquest número per primera vegada una universitat participava en una edició de les Publicacions, en una coedició amb la Universitat de Murcia. El gran interès de la

Universitat es fonamentava en el fet que era la primera vegada que situava Menorca dins el mapa fenici-púnic de la Mediterrània.

A la web del Cercle Artístic es poden seguir tots els índexs dels articles que cada nombre conté (<http://www.cerclartistic.com/publicacions-des-born-2/>). És un llarguíssim llistat dels investigadors que han aportat algun article. Moltes persones hi han treballat desinteressadament per tri-

rar endavant les publicacions amb una feina molt rigorosa.

UNA SEGONA LÍNIA EDITORA del Cercle ha estat els emblemàtics Premis Born de teatre. Com el lector deu saber aquesta premsa han aconseguit un gran prestigi amb una dilatada trajectòria en els quals s'han reconegut textos que s'han convertit en peces imprescindibles de la dramàturgic contemporània i han donat a conèixer autors que han esdevingut dramaturgs de reconegut valor. És el cas d'«El principi d'Arquimedes» de Josep M. Miró.

Des de 1987 s'edita l'obra guanyadora. Primer en edició pròpia del Cercle Artístic encarregades a impremtes locals. A partir del 1993 i fins a 1995 se n'encarregà l'editorial valenciana 314. D'ençà del 1996 la revista «Primer Acto» publica l'obra guanyadora en edició bilingüe castellà i català. També a Arola Edicions publica en la llengua original el text premiat. L'any 2006 es signa el conveni de col·laboració amb la «Revista Galega» de Teatre per editar les obres guanyadores en gallec, i un any després s'aconsegueix fer el mateix amb la revista «Artez» per la versió en euskera, una fita històrica per a la trajectòria del Premi. Quan «Primer Acto» va cessar la seva activitat, la revista «Artez» va assumir l'edició en castellà i euskera, i Arola segueix en l'edició catalana.

Tot plegat fa que el Cercle Artístic contribueixi així a l'edició d'una de les millors col·leccions de textos dramàtics contemporanis que es fan a Espanya i dona nom i transcendència al Premi Born de teatre.

Il·lustració 43: 16.7.18

Il·lustració 44: 7.9.18

Il·lustració 45: 26.9.18

EDITANDA 8

L'ÀNIMA RIGOROSA D'ALAIOR

Francesc Florit Nin
Director de la Biblioteca Pública de Maó

Durant el mes d'agost hem tingut a la Biblioteca Pública de Maó la vuitena exposició del programa Editanda, aquest cop dedicat al Centre d'Estudis Locals (CEL) d'Alaior. Com els lectors deuen saber, Editanda és un seguit d'exposicions sobre la tasca que desenvolupen les distintes entitats i empreses que es dediquen a l'edició a Menorca. La del CEL va ser dedicada per tant a mostrar les publicacions i els materials diversos que han anat produint aquesta entitat sense ànim de lucre.

El CEL és una associació de tipus cultural, membre de la Federació Catalana de la UNESCO i de la Coordinadora de Centres d'Estudis Locals de parla catalana. Té un blog on el lector pot consultar en detall tota la seva activitat (www.centrestudislocais.org). L'objectiu que dona sentit al CEL és el de donar rigor intel·lectual a les decisions comunitàries, és a dir, de dotar-se de «criteris racionals d'intervenció social» en països d'Àfrica i d'Àsia, membre fundador que acaba dient una idea que és la base de tota acció humana, la de dignificar la comunitat.

El CEL es dedica a moltes i variades activitats: exposicions, conferències, estudis, informes, jornades, participació a comissions, excursions i visites guiades, tallers, etc. i publicacions. Els temes que toca depenen sovint de la urgència de la necessitat. Bona part dels seus esforços s'han dedicat al patrimoni cultural, però també han focalitzat l'atenció en urbanisme, en història, en política juvenil, en educació, en medi ambient, en cohesió social, àmbits en els quals ha fet una inestimable aportació. D'altra banda el CEL també té presència pública a través de la publicació a la premsa local de Menorca d'articles d'opinió. Citem finalment que el CEL és un dels col·laboradors habituals de la revista local «S'Ull de Sol» d'Alaior. Crec honestament que és un luxe (en el bon sentit de la paraula: magnificència, riquesa, generositat) que l'illa compti amb una entitat com aquesta, que la considerem imprescindible per la seva contribució seriosa al debat col·lectiu. Però centrem-nos en les publicacions.

➤ **LA FEINA EDITORA** del CEL és derivada de la tasca que han dut a terme els grups de treball organitzats que han tractat alguna problemàtica detectada en la realitat menorquina, i específicament del poble

cultura popular, la història i l'educació. Mereix la pena remarcar les publicacions dedicades a l'etnografia amb el propòsit de recuperar la cultura patrimonial de costums i oficis d'antany. El llibre «De pedra» n'és un exemple ben aconseguit i preciós que tracta la cultura de la pedra tan ancestral i tan viva a Menorca des de molts punts de vista: des de la química fins a l'art passant per les construccions tradicionals i l'arquitectura actual amb articles d'especialistes en història, l'art, l'arquitectura, la biologia, la geologia, l'escultura i l'artesania.

Una altra publicació destacable per la seva innovació va ser «L'educòmetre». Es tracta d'una eina per a la formació familiar i serveix per avaluar amb unes fitxes didàctiques les necessitats educatives dels fills quant a la lectura, els horaris, l'oci, els deures, l'autonomia personal, l'esforç. El material ajuda així a fixar responsabilitats dins l'entorn familiar en l'èxit educatiu.

➤ **ELS ESTUDIS LOCALS** han tingut una forta embranzida d'ençà el nou mil·lenni. Justament el CEL sorgeix del Forum Tercer Mil·lenni, la qual cosa indica la sensibilitat contemporània d'ajustar-se als nous temps: una mirada local per construir un món global més just, equitatiu i racional. Les publicacions del CEL enriqueixen el panorama bibliogràfic menorquí amb una perspectiva crítica i rigorosa, feta des de l'altruisme.

Centre d'Estudis Locals

d'Alaior. Han editat una trentena de documents entre llibres, revistes i vídeos que abasten camps que van de l'etnografia, la

Il·lustració 46: 11.9.18

20 Cultura

PARTICIPACIÓ • Divuit artistes de Menorca participen amb cent treballs

La Biblioteca de Maó presta obres d'art

LLV.

La Biblioteca de Maó ha engegat una nova modalitat de préstec, la d'obres d'art original d'artistes de Menorca. De la mateixa manera que els usuaris es poden emportar a casa un llibre, una revista, un disc de música o una pel·lícula en dvd, ara també se'n pot endur una obra d'art en préstec.

Per fer-ho possible s'ha elaborat una normativa per a aquesta nova modalitat per regular-ne el préstec. L'objectiu final és que la gent amb carnet de la biblioteca majors d'edat puguin gaudir de l'art a casa seva de la mateixa manera que poden gaudir d'una lectura o d'una pel·lícula.

Els artistes que participen en

aquesta iniciativa l'han acollit molt bé i tots i la troben innovadora i atractiva. La Biblioteca ha signat un contracte amb els artistes o amb les galeries que els representen complint amb el conveni signat entre l'Associació d'Artistes Visuals de Balears i el Consell que estipula que els artistes rebran mínim el 15% del cost de l'activitat a què van destinades les obres.

El préstec és per dos mesos i per a la millor gestió i s'han acotat les obres en format petit i en suport de paper

estètiques, amb tècniques diverses, de joves i consagrats. En total són prop de 100 obres. Per a la millor gestió i facilitat s'han acotat les obres en format petit i en

Expositor

La llista inicial és de 18 artistes i la selecció s'ha regit per criteris de diversitat de totes les tendències i

Francesc Florit Nin, Miquel Àngel Maria i una usuària mirant el catàleg d'obres d'art. FOTO: GEMMA ANDREU

suport de paper. També s'han catàlogat totes les obres i seran mostrades en un expositor perquè els usuaris les puguin veure i triar.

Al mateix temps, s'ha fet un blog on es poden visionar totes les imatges amb les seves característiques (obresartmenorca.wordpress.com). Una volta l'usuari ha escollit l'obra, la biblioteca hi posarà el marc que prèviament s'ha preparat i l'obra està llesta per ser penjada a la paret de casa per un període de 2 mesos.

Es tracta d'una experiència pilot que si es consolida s'empenyarà amb noves obres de nous artistes i també es podrà estendre a tota la Xarxa de biblioteques de Menorca.

Els artistes

► Joan Brotons
► Pacific Camps Coll
► Ricard Commeleran
► Pau Faner
► Jaume Fedelich Bosch
► Alan Florit
► Paca Florit
► Blas Garcia
► Alfred Hutchinson

► Marc Jesús
► Kodomos
► Adolf Lloveras
► Pol Marban
► Carles Moll
► Matias Quetglas
► Xavier Salvador
► Tomeu Sánchez
► Mítico Shiralva

Il·lustració 47: 20.9.18

45

EDITANDA 9

L'IME I LA PUBLICACIÓ DELS ESTUDIS

Francesc Florit Nin
Director de la
Biblioteca Pública
de Maó

Totom coneix l'IME i tothom coneix la seva tasca editora. Molts ciutadans saben de l'IME justament per alguna de les obres que ha publicat, perquè probablement és la seva vessant d'editor que l'ha apropiat més i s'ha donat més a conèixer. La seva missió és primordialment la recerca científica, però aquesta quedaria coixa si no anés acompanyada d'una segona passa també rellevant: la de difondre el coneixement.

Per fer-ho, l'IME s'ha dotat d'eines i de recursos, d'iniciatives, d'acords i col·laboracions. Una d'aquestes eines no podria ser altra que la de publicar llibres, revistes, estudis i altres papers de jornades, seminaris i trobades que s'han recollit en monografies. Tot aquest conjunt formen avui en dia el corpus bibliogràfic més gran que hi ha actualment a Menorca que aglutina bona part del coneixement que s'hi genera i és per dir-ho gràficament la nostra comunitat científica. Ho fa des de la diversitat dels àmbits científics i humanístics: història, tècnica, literatura, biologia, antropologia, etc.

Tot aquest ventall d'edicions és el que hi ha exposat durant el mes de setembre a la Biblioteca Pública de Maó en el marc

del programa Editanda. No hi és tot perquè era impossible d'encabir-ho en les vitrines disponibles. Crec que l'IME s'ha convertit en l'editor de més dinamisme que hi ha a l'Illa, juntament amb Triangle Edicions que també treu al mercat una gran quantitat d'obra impresa. Les xifres ho corroboren: l'IME té 13 col·leccions pròpies amb 201 publicacions, si bé d'aquestes només sis estan actives: Capcer, Cova de Pala (aquesta renovada i molt activa des del 2015), Petit Format, Recerca, Xibau i Menorca Reserva de Biosfera (feta conjuntament amb l'Agència Reserva de Biosfera, amb l'exitosa edició de guies de plantes, aus, bolets, geologia, algues en diferents llengües); també participa de quatre revistes (dues de pròpies i dues en codició: «Revista de Menorca», «Papers de Recerca», «Randa» i «Melousa») que en total fan 45 nombres editats. I després té a més moltes altres publicacions fetes amb altres entitats que en total fan 173 obres. Tot sumat resulta que l'IME ha tret al carrer 420 obres. D'ençà idò de la seva creació el 1986, l'IME ha tret a llum una publicació cada mes de mitjana. Tota aquesta tasca ha vinculat a 250 autors segons podem deduir del seu catàleg.

Una feina ingent, feta en gran part per la contribució altruista dels autors, la qual cosa resulta encara més encomiable la seva feina.

cosa resulta encara més encomiable la seva feina.

► LES EDICIONS FETES en col·laboració són nombrosíssimes, cosa que permet a l'IME dur a bon port aquelles publicacions que difícilment podria fer sol i que a més el projecta més enllà del reduït espai de l'Illa. Així, el coneixement de l'Illa arriba als espais comunicatius de més abast com són les universitats, els instituts d'estudis d'arreu i a les editorials foranes. I dins l'àmbit menorquí, la col·laboració amb les entitats locals, associacions culturals i institucions públiques tenen una plataforma de publicació que igualment tampoc no es podria dur a terme sols.

Les línies editorials que promou l'IME

abracen les distintes seccions que l'integren. I està tant atent a l'actualitat de la recerca i a les necessitats contemporànies com en la recuperació del patrimoni cultural. Les publicacions de l'Obsam responen a la primera estratègia; la col·lecció Capcer respon a la segona. I està atent tant al rigor històric i científic com a la creativitat humanística en art i lletres. La col·lecció Recerca respon al primer, mentre que la col·lecció Xibau respon al segon.

Una de les empreses en marxa és l'edició de les obres completes d'Antoni Febrer i Cardona, un dels il·lustrats que cada vegada es mostra més complet i rellevant. Es realitza per la contribució de diverses entitats públiques de Mallorca, Barcelona i València. I ara es prepara l'edició esperada dels tractats didàctics de Pasqual Calbo, una altra de les figures cabdals del vuit-cents menorquí.

► L'IME FA EN DEFINITIVA una feina impagable en la difusió de la cultura a través de la seva política editorial. És cert que alguns títols publicats són d'interès minoritari, però igualment són títols que s'han de publicar i difondre, tot i que en l'era d'internet i la difusió digital avui tenim un accés que no necessàriament passa per la publicació en paper.

Il·lustració 48: 25.9.18

Il·lustració 49: 2.10.18

Il·lustració 50: 3.10.18

Il·lustració 51: 3.10.18

20

EDITANDA (10)

MEMORICA • Es Diari

MARTES, 16 DE OCTUBRE DE 2018

TRIANGLE POSTALS, L'EDITORIAL MENORQUINA OBERTA AL MÓN

Francesc Florit Nin
Director de la Biblioteca Pública de Maó

EDITANDA
EXPOSICIONS DE LES EDITORS DE MENORCA

TRIANGLE POSTALS

Un dels filons d'or de Triangle Postals ha estat l'edició feta sobre l'arquitectura de Gaudí com la recent «Gaudí, obra completa», una guia visual d'impecable factura i un text de l'especialista Juan-Eduardo Cirlot. També ha editat obres específiques sobre la Pedrera, la casa Batlló, el Parc Güell, el primer Gaudí, etc. juntament amb altres arquitectures modernistes.

♦♦ **MEREIX LA PENA** de ressenyar el llibre «Terra escrita. Els cantins d'una llengua» en el qual es ressegueixen les tradicions culturals i les seves manifestacions del domini lingüístic de la llengua catalana, amb textos d'escriptors vinculats a cada territori i acompanyats pels escenaris simbòlics. I encara un altre: el 2005 Triangle Postals va treure un llibre preciós, «Menorca, gastronomia i cuina», que recull 40 receptes de la nostra tradició culinària. D'ençà d'aquest primer llibre llavors ha seguit una sèrie de llibres de cuina de la mateixa col·lecció dedicats a Barcelona, Mallorca, Eivissa i València. Tots ells amb unes fotografies que fan ganes. I un altre: l'encàrrec de l'Ajuntament de Barcelona per a l'edició de «Barcelona festes», llibre de format gran que fa el recorregut durant l'any de les celebracions populars. Expresem en aquest escrit el desig que Triangle Postals dediqui a les nostres festes de Menorca un dels seus llibres singulars.

Deixam de dir altres joies bibliogràfiques de Triangle Postals. Però ja no ens queda espai, i en canvi el seu catàleg és llarg. El seu és un exemple de com des de la nostra petita com a illa és possible de realitzar grans empreses, sense perdre el Bòrn i voltar pel món.

♦♦ **SI BÉ DES DE LA FUNDACIÓ** han anat ampliant l'abast geogràfic cap a Mallorca i Eivissa, la Costa Brava, les ciutats capitals catalanes, Almeria, Granada, etc. mai no han deixat de produir obres de Menorca. Seus són per exemple els magnífics catàlegs del fotògraf Toni Vidal, «Menorca tot just ahir», «Vestits de ceba» i «Roques de Menorca». I la que per mi és la millor guia de la prehistòria de Menorca, «Menorca talaiòtica», editat el 2015, de 320 pàgines, amb il·lustracions molt didàctiques, mapes de visita a 40 jaciments i uns textos explicatius rigorosos d'Elena Sintes

acostumats a unes guies turístiques més o menys informades, amb Triangle-Postals vam passar a unes guies realment útils i atractives.

El material gràfic de la imatge ocupa bona part de l'espai de les diverses edicions, perquè l'art, l'arquitectura i el paisatge són els centre de la seva atenció, no per res els seus fundadors Ricard Pla i Jaume Serrat són dos fotògrafs catalans residents a Menorca que van saber mirar des

46

Il·lustració 52: 16.10.18

Breves

MAÓ

La Biblioteca celebra este viernes el Día de las Escritoras

«El que un peix a una bicicleta» es el título del espectáculo que acogerá este viernes, a partir de las 19 horas, la Biblioteca Pública de Maó para celebrar el Día de las Escritoras. Se trata de un recital poético musicado de la mano de Maria Gelabert (piano) con un montaje y lectura de los versos de Maria Mercè Marçal, aderezados con un toque contemporáneo de la mano de Fátima Anglada y momentos de microteatro.

LLIBRES

La Biblioteca de Maó organitza el concurs 'Slam lectures'

La Biblioteca Pública de Maó ha organitzat per al pròxim dimecres, a les 20 hores el concurs 'Slam lectures' per celebrar el Dia Internacional de la Biblioteca. En aquesta prova usuaris de la biblioteca participen en la recomanació d'un llibre durant tres minuts sense cap altre recurs que la seva habilitat expressiva. El públic tindrà un quadre per puntuar cada una de les intervencions dels participants. Una volta fet el recompte de totes les puntuacions, es proclamarà el guanyador i dos finalistes. Tots els participants tenen premi i al final es farà un brindis amb una copa de cava.

Il·lustració 53: 17.10.18

Il·lustració 54: 20.10.18

20 Cultura

DIGITALITZACIÓ • Consell i Xarxa planegen adquirir més ordinadors i tauletes

Les biblioteques van guanyar l'any passat 2.441 nous usuaris

Lluís Vergés

Un total de 52.816 persones, més de la meitat de la població de Menorca, tenen carnet de les biblioteques de l'illa, segons les dades de la Xarxa de Biblioteques corresponents a l'any 2017.

Tanmateix aquesta dada tan positiva des del punt de vista cultural es veu fortament matisada pel nombre d'usuaris que l'any passat van sol·licitar algun préstec, que van ser 13.021 persones, de les quals 2.441 eren nous usuaris del servei.

Molta oferta

Les biblioteques públiques de Menorca tenen a disposició dels ciutadans un total de 284.219 volums (entre llibres, publicacions periòdiques, CD i DVD), per a una població de 91.170 habitants a tot Menorca.

El 2017 es van fer 155.952 préstecs ordinaris de llibres, fullets, publicacions periòdiques i audiovisuals. A aquesta xifra s'ha de sumar el préstec de llibre i revistes digitals que funciona a través del portal «eBiblio Illes Balears».

Aquests serveis digitals es van imposant, lentament però progressivament, majoritàriament entre els adolescents i joves. Durant el 2017 es van fer 1.212 préstecs digitals.

La Conselleria de Cultura i la Xarxa de Biblioteques han elaborat un pla per dur a terme l'adquisició d'ordinadors de sobretaula i portàtils, millorar la xarxa wifi i la connexió a la fibra òptica del Consell Insular. Com a novetat, s'adquiriran tauletes digitals per a totes les biblioteques.

Quant a l'activitat dels usuaris, les biblioteques van rebre un total de 226.538 visites presencials d'usuaris, entre adults i infants.

L'informe de la Xarxa coincidint amb el Dia Mundial de les Biblioteques també fa referència a la gran quantitat d'activitats que posen en marxa a Menorca. L'any passat van organitzar 302 activitats culturals, de promoció de la lectura i de la biblioteca, tan infantils com per a adults, a les quals van assistir 7.255 persones, excepte a Ciutadella, es Mercadal i Fornells, on no es va comptabilitzar. Per tant, la dada real és molt superior.

Dades estadístiques 2017

Biblioteques	Documents	Usuaris total	Usuaris actius	Nous usuaris	Visites	Préstec
Alaior	21.461	4.135	1.425	183	28.996	15.785
Es Castell	19.917	2.188	675	217	14.450	6.736
Ciutadella	44.953	12.550	3.585	702	0	39.229
Ferrieries	19.957	2.126	878	118	24.340	13.786
Maó	123.472	25.713	4.535	896	121.512	59.999
Es Mercadal	13.475	1.356	451	84	15.679	6.281
Fornells	6.013	350	81	10	1.637	443
Es Migjorn	10.788	944	264	47	5.322	2.530
Sant Lluís	24.183	3.454	1.127	184	14.602	11.163
Total	284.219	52.816	13.021	2.441	226.538	155.952

Il·lustració 55: 23.10.18

Il·lustració 58: 30.10.18

Il·lustració 59: 1.11.18

Il·lustració 60: 1.11.18

EDITANDA 11

GOB: PUBLICAR PER CONSCIENCIAR

Francesc Florit Nin
Director de la Biblioteca Pública de Maó

L'editanda del mes de novembre és dedicat a una entitat ecologista. Què hi fa una entitat d'aquesta mena en un programa referit a l'edició? La resposta és simple. El GOB edita perquè entre els seus principals objectius hi ha el de promoure la consciència mediambiental i per aconseguir-ho cal difondre el coneixement. Perquè la consciència tan sols és possible amb el coneixement. El GOB és un gran editor, en el doble sentit: edita molt i edita bé.

El GOB com entitat ecologista va ser pioner a Menorca en la difusió dels valors mediambientals de l'Illa. En aquesta tasca va ser de gran vàlua tots aquelles publicacions encaminades a donar-los a conèixer. Un dels eslògans de més fortuna va ser precisament aquesta idea que qui coneix Menorca, se l'estima i qui se l'estima no la destrueix. En aquest sentit bona part de la tasca editora del GOB s'ha centrat en el coneixement i en la didàctica sobre el medi natural.

Cal veure tanmateix que la gran major part de 'papers' que el GOB ha redactat no s'han publicat en forma física, sinó que són documents en format digital que s'han

tingut una gran importància en la lluita conservacionista. Molts d'aquests papers són informes, documentació, al·legacions, etc. que han romàs en l'arxiu de l'entitat. Molts d'altres són, encara, són documents digitals que han tingut la seva circulació pels mitjans que Internet ens ha posat a l'abast. El que la Biblioteca Pública de Maó mostra en aquesta exposició és idò una petita part de tota la producció documental del GOB, justament aquella que reclamava una divulgació més popular o de més abast. Per això, qui vulgui mantenir-se al dia de l'actualitat del GOB ha de visitar a la força la seva web gobmenorca.com o el seu feisbuç.

Com tota entitat associativa, les necessitats de difusió de les activitats i de comunicació entre els socis va promoure les primeres publicacions en circulars periòdiques i en l'edició d'una revista «Socarrell» des dels anys 80. Primer es va fer en paper i més tard en edició digital. Moltes de les activitats programades reclamaven també la publicació de materials, com per exemple els llibres d'observació de la naturalesa: «Ocells de Menorca» (1994), «Menorca amb vela» (1995), «Les

nidificants de Menorca (1997), i altres. Més tard es van incorporar llibres com Manual de jardineria sostenible (2004), Guia del Medi Ambient de Menorca (2007), A Peu per Menorca (2007), Camí de Cavalls, 15 itineraris circulars (2016), «Plantes silvestres

Finalment el GOB també ha fet edicions de llibres i opuscles per tractar qüestions més tècniques: «Un aeroport per una Menorca sostenible», «Acord de pràctiques agràries sostenibles a Menorca» (2008), «Acords de pràctiques pesqueres sostenibles a Menorca» (2011), Resiliència climàtica en la gestió agrària (2018)»...

Tot aquest feix de publicacions ha fet del GOB una de les editorials rellevants en el panorama menorquí. Altrament també han col·laborat en nombroses edicions fetes per tercers. Des de l'estima a la terra, des del coneixement i el rigor, des de la consciència i atents a les problemàtiques mediambientals, la tasca editora del GOB ha contribuït a fer créixer la sensibilitat pels valors d'una Menorca respectuosa amb la diversitat biològica, amb la preservació i la sostenibilitat de la nostra illa. I entre aquests valors també hi ha la llengua pròpia de Menorca, la catalana, la llengua que ha vehiculat la seva feina, la qual cosa no ha fet però que s'hagi fet l'esforç per editar també en altres llengües per tal d'arribar a més lectors. Per això són molts els llibres publicats en castellà, anglès, alemany i italià.

Il·lustració 61: 14.11.18

EDITANDA 12

EDITORIAL ARRELA, PETITA I VALENTA

Francesc Florit Nin
 Director de la Biblioteca
 Pública de Maó

Aquesta és l'última entrega de la sèrie que la Biblioteca Pública de Maó ha dedicat a les empreses i institucions dedicades a l'edició menorquina. Cadascuna de les exposicions que hem fet, en les quals es mostrava la feina i els productes, les publicacions i les idees editores, ha anat acompanyada d'un article al diari *MEJORRA*, que molt amablement ens ha donat l'espai per fer-ho i al qual ho agraïm.

Tancom i do el programa Editanda amb l'editorial Arrela, la més jove i la més petita, però no per això la manco important, perquè la rellevància no depèn tant de la quantitat sinó de la qualitat; i, en aquest cas també de la personalitat, la peculiaritat, la singularitat d'aquest segell.

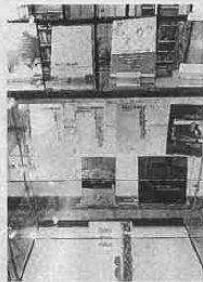
Encara que el seu catàleg sigui breu, ja que en total només han editat una dotzena de títols, en canvi cal remarcar que els títols han estat més que encertats, han estat necessaris per a la bona salut de la bibliografia menorquina. Arrela és una empresa que porten en Guillem Alloca i n'Ariadna Ferrer emesos per un esperit de servei al país i moguts per uns ideals que van més en-

lla de la gestió empresarial.

Les primeres publicacions que van portar a terme eren uns calendaris especials que recollien no només les festes locals sinó també les fires, els mercats, les efemerides de Menorca i que per tant a més de comptar els dies de l'any també ens recordaven dades i dates de la nostra història i cultura amb il·lustracions de Tomeu Truyol.

❖ **EL 2013 VAN EMPRENDRE** l'edició d'uns llibres que es van fer prou coneguts perquè van ser trets com a manifestació a favor de la llengua catalana arran de l'enquesta contra la llengua del govern del PP amb José Ramon Bauzá al capdavant. «Versos per la llengua» a Menorca, a Eivissa-Formentera i a Mallorca van ser tres toms amb les veus dels poetes que van aportar la lletra d'aquella lluita.

Un any després va ser una collita prolífica per a la petita editorial, ja que van treure al mercat cinc títols nous: tres magnífics poemaris, una excel·lent novel·la i un llibre de viatges. «Llibre d'amor» de Tomeu Truyol

Llibre d'amor

Pròstecs i variacions

Geografies del vent

Jean Serra i «Geografies del vent» de Pere Gomila són tres llibres que han enriquit el panorama de la nostra poesia. La novel·la de Maite Salord «L'alè de les cendres» ha estat una contribució de primera qualitat literària a la narrativa catalana feta des de Menorca. El llibre de viatges és «El primer estel del capvespre a Angkor» de J.M. Ferrer-Arpi.

❖ **UNA ALTRA SINGULARITAT** d'editorial Arrela ha estat el llibre coral «I si passa què ens passa?». Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera davant la independència de Catalunya. 33 articles per a la reflexió». Es tracta d'un llibre que des de diversos aspectes analitza la relació i el futur de les illes en el context del moviment independentista de Catalunya, amb la qual ens uneixen tants lligams. Un llibre que pot ajudar a la conscienciació col·lectiva.

raula», el llibre de Xavi Coral «L'herba sempre és més verda a l'altra banda», el llibre per a infants amb versos de Miquel A. Lleuger i dibuixos de Carles Moll «Volen quan volen» que ha estat molt ben rebut i la descoberta literària d'Emili de Balanzo amb «El color dels ocells». I finalment «La Terra Santa», la primera traducció al català de la gran poetessa italiana Alda Merini.

❖ **ARRELA EXEMPLIFICA** una de les característiques que tenen les entitats que es dediquen a l'edició a Menorca: un alt grau de treballar per al servei a la cultura. Per això mateix va rebre el premi de l'Obra Cultural Balear el 2015. En el seu perfil Arrela es defineix com la «menorquina perifèria», però no per això ha quedat reduïda a sa roqueta sinó que ha abraçat temes i autors d'arreu dels països de parla catalana. I ho ha fet sense complexos, petits però valents, amb títols tan valuosos com els ressenyats.

Il·lustració 62: 12.12.18

ANNEX 2. PROGRAMA PREGUNTE

Biblioteca Pública del Estado en Maó

Análisis de consultas recibidas

Consultas recibidas

- Total consultas recibidas	47
- Media diaria de consultas	0,13
- Respondidas	47 (100,00 %)
- Pendientes	0 (0,00 %)
- Total de usuarios que enviaron las consultas	45

Consultas en cada idioma

- Castellano	39 (82,98 %)
- Catalán	8 (17,02 %)

¿Edad del solicitante? (Dato opcional)

- 11-20	3 (6,38 %)
- 21-30	9 (19,15 %)
- 31-40	8 (17,02 %)
- 41-50	8 (17,02 %)
- 51-60	5 (10,64 %)
- +61	5 (10,64 %)
Total consultas especificando edad	38 (80,85 %)

Análisis de consultas respondidas

Consultas respondidas en este período:

- Total consultas respondidas	47
- Consultas respondidas dentro de plazo	45 (95,74 %)
- Consultas respondidas fuera de plazo	2 (4,26 %)
- Consultas perdidas dentro de plazo	0 (0,00 %)
- Consultas perdidas fuera de plazo	0 (0,00 %)
- Tiempo medio de respuesta	35 horas

¿Qué se ha consultado?

- Bibliotecas y documentación	36 (76,60 %)
- Lenguas y literatura	3 (6,38 %)
- Educación	3 (6,38 %)
- Administración, legislación, política	2 (4,26 %)
- Arte	2 (4,26 %)
- Historia	1 (2,13 %)
Total consultas respondidas con tema	47 (100,00 %)

Tipo de respuesta:

- Respondida como apropiada y completa	45 (95,74 %)
- Respondida como no apropiada o rechazada	2 (4,26 %)
- Respondida sin respuesta	0 (0,00 %)
- Respondida con respuesta incompleta	0 (0,00 %)

ANNEX 3. FOTOGRAFIES D'ACTIVITATS

Il·lustració 63: Concurs Punts de llibre

Il·lustració 64: conta contes El rei amb orelles de cavall

Il·lustració 65: Lectura Dones en vers

Il·lustració 66: concurs Lletres i Mots

Il·lustració 67: Taller de booktràiler

Il·lustració 68: contecontes Les inseparables

Il·lustració 69: Dia de les escriptores

Il·lustració 70: Dia Internacional de la biblioteca

Il·lustració 71: conta contes Prosèpina i el sistema solar

ANNEX 4. ENLLAÇOS D'INTERÈS

<http://www.bibliomao.es/>

<http://www.bibliomenorca.net/portal.aspx>

Panorama biblioteca Públicas del Estado